Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ЛЮТЫ 7 1934 г. СЕРАДА № 31 (4864) Год выдання XVII

Орган ЦК і КК КП(б)Б, ЦВК і СНК ССР

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

СЁННЯ Ў НУМАРЫ
Даклады т. МОЛАТАВА і т. МАНУІЛЬСКАГА

ЗАДАЧЫ ДРУГОЙ ПЯЦІГОДКІ

Даклад тав. МОЛАТАВА на XVII з'ездзе ВКП(б)

Таварышы, справаздачны даклад тав. Сталіна быў не проста справаздачай аб мінулай дзейнасці Цэнтральнага Камітэта партыі. Гэта быў даклад і аб нашых задачах, аб перспектыве будаўніцтва соцыялізма, аб лініі нашай далейшай работы. У гэтым дакладзе дано ўсё асноўнае для вызначэння ўстаноўкі партыі ў другой пяцігодцы.

Тры асноўныя задачы мы ставім перад сабой у другой пяцігодцы. Вось гэтыя задачы.

Першая і разам з тым **асноўная палітычная задача** другой пяцігодкі —«канчатковая ліквідацыя капіталістычных элементаў і класаў наогул, поўнае знішчэнне прычын, якія параджаюць класавыя рознасці і эксплаатацыю і перамаганне перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, ператварэнне ўсяго працоўнага насельніцтва краіны ў свядомых і актыўных будаўнікоў бескласавага соцыялістычнага грамадства». (XVII партканферэнцыя).

Другая задача—далейшы пад'ём добрабыту рабочых і калгасных мас і павышэнне ўзроўню спажывання працоўных у 2 з пал.—3 разы.

Трэцяя задача — завяршэнне тэхнічнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі, прамысловасці, транспарта, сельскай гаспадаркі.

Гэтыя тры задачы неразрыўна звязаны паміж сабой і вызначаюць сутнасць соцыялістычнага будаўніцтва ў перыяд другой пяцігодкі.

Як сказана ў рашэннях XVII партканферэнцыі, асноўнай палітычнай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца поўная ліквідацыя класаў і, разам з тым, знішчэнне прычын, якія параджаюць класы. Пастаноўка такой задачы зыходзіць з асноўнага маркісцка-ленінскага палажэння аб тым, што «соцыялізм ёсць знішчэнне класаў» (Ленін). З другога боку, толькі ў гэтай сувязі, толькі ў сувязі са знішчэннем паразітычных класавых элементаў і пераходам узрастаючага народнага даходу поўнасцю ў распараджэнне працоўных і совецкай дзяржавы можа быць пастаўлена задача карэннага пад'ёму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню рабочых і сялян. Ажыццяўленне гэтых задач павінна апірацца на велізарны пад'ём народнай гаспадаркі і яе тэхнічную рэканструкцыю. Вось чаму завяршэнне тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі пастаўлена ў якасці асноўнай гаспадарчай задачы другой пяцігодкі.

Мы можам цяпер паставіць гэтыя тры асноўныя задачы другой пяцігодкі, апіраючыся на поспехі, апіраючыся на пераможнае выкананне першай пяцігодкі. Рашэнне гэтых задач падрыхтавана першай пяцігодкай і ўсім папярэднім соцыялістычным будаўніцтвам.

У пачатку першай пяцігодкі капіталістычныя элементы ў нашай краіне прадстаўлялі яшчэ немалаважную велічыню.

Праўда, у прамысловасці доля капіталістычных элементаў яшчэ да пачатку першай пяцігодкі з года ў год падала і ўжо пяць год таму назад была зусім нязначна. У буйнай прамысловасці доля капіталістычных элементаў ужо тады была проста мізэрна, складаючы ўсяго каля аднаго процанта да прадукцыі ўсёй буйнай прамысловасці. Зразумела, што к канцу першай пяцігодкі аб капіталістычных элементах у прамысловасці ўжо і не прыходзіцца гаварыць.

У гандлі прыватнік таксама ўжо к пачатку першай пяцігодкі быў падорван і доля капіталістычных элементаў у таваразвароце прыметна пала. У 1928 годзе прыватны гандаль складаў усяго каля 25 проц. у раздробным таваразвароце. Кааперацыя і дзяржаўны гандаль занялі настолькі пануючае становішча, што на працягу першай пяцігодкі прыватны гандаль быў амаль поўнасцю выцеснен з таваразвароту. Я не хачу гэтым сказаць, што мы добра справіліся з задачай арганізацыі гандлю, але выцясненне капіталістычных элементаў з гандлю мы правялі ўжо тады вельмі паспяхова.

Значна больш цяжкую задачу, як вядома, прадстаўляла барацьба з капіталістычнымі элементамі ў вёсцы. Аж да пачатку першай пяцігодкі ў вёсцы мы мелі павялічэнне расслаення на заможных і незаможных і прадаўжаўся рост кулацтва. Толькі ў сувязі з паваротам асноўнай сялянскай масы на шлях калектывізацыі,—а гэта адбылося толькі ў пачатку першай пяцігодкі,—стала магчымым паставіць задачу ліквідацыі кулацтва як класа. Не гледзячы на шалёнае супраціўленне кулацтва, барацьба за ліквідацыю капіталістычных элементаў у вёсцы разгарнулася па ўсяму фронту і к пачатку другой пяцігодкі ў рашаючых сельска-гаспадарчых раёнах калектывізацыя бядняцка-серадняцкіх сялянскіх гаспадарак у асноўным была ажыццёўлена і тым самым пазіцыі кулацтва былі падарваны. Роля аднаасобнай гаспадаркі ў вёсцы таксама ў корані змянілася. К сучаснаму моманту, калі калектывізавана дзве трэці сялянскіх гаспадарак і калгасы разам з соўгасамі ахопліваюць 84,7 проц. усёй пасеўнай плошчы зернавых культур, мы маем права сказаць аб тым, што справа калектывізацыі ў нашай краіне поўнасцю перамагла, рэшткі кулацтва асуджаны на хуткую і канчатковую гібель, а перад астатнімі індывідуальнымі сялянскімі гаспадаркамі шлях толькі адзін—да паступовага пераходу на рэйкі калектывізацыі.

Толькі пасля таго, як мы дабіліся ўсяго гэтага к пачатку першай пяцігодкі, толькі пасля таго, як капіталістычныя элементы не толькі ў прамысловасці і ў гандлі, але і ў сельскай гаспадарцы былі зломлены і ў масе сваёй пашлі ка дну,—толькі пасля ўсяго гэтага мы здолелі паставіць асноўнай задачай другой пяцігодкі поўную ліквідацыю капіталістычных элементаў і класаў наогул.

Дасягнутыя тут вынікі і задачы, якія стаяць перад намі відны з наступнай табліцы:

Удельная вага соцыялістычных форм у гаспадарцы СССР (у процантах)

	1928 г.	1932 г.	1937 г.
Валавой прадукцыі буйнай прамысловасці	99,0	99,93	100,0
Валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі (уключаючы індывідуальныя гаспадаркі калгаснікаў)	3,0	74,7	100,0
Ва ўсіх пасеўных плошчах (уключаючы індывідуальныя гаспадаркі калгаснікаў)	2,8	79,7	100,0
%% калектывізацыі сялянскіх гаспадарак	1,7	61,5	100,0
У раздробным таваразвароце	75,2	99,0	100,0
У народным даходзе СССР	44,0	93,0	100,0

К канцу другой пяцігодкі соцыялістычныя формы займуць манапольнае становішча ва ўсіх галінах гаспадаркі. З пяці грамадска-эканамічных укладаў у нашай краіне, аб якіх Ленін гаварыў у пачатку нэпа, і з двух грамадска-эканамічных укладаў, якія яшчэ існуюць у сучасны момант, к канцу другой пяцігодкі ў нас астанецца адзін грамадска-эканамічны уклад—соцыялістычны уклад, і народны даход СССР цалкам і поўнасцю будзе ў распараджэнні працоўных. Наша краіна, ажыццявіўшы задачы другой пяцігодкі, становіцца маналітнай соцыялістычнай рэспублікай. **(Апладысменты).**

Мы ставім сваёй задачай у другой пяцігодцы знішчыць прычыны, якія параджаюць класавыя рознасці і эксплаатацыю чалавека чалавекам.

Якія-ж гэта прычыны? Прычыны гэтыя захоўваюцца да таго часу, пакуль існуе прыватная ўласнасць на сродкі вытворчасці, пакуль у адных людзей гэтыя сродкі вытворчасці ёсць, а ў другіх іх няма. Мы ведаем, што сродкі вытворчасці ў прамысловасці ўжо амаль цалкам знаходзяцца ў руках дзяржавы. Амаль тое-ж самае можна сказаць цяпер і аб гандлі. Не можа быць сумненняў і ў тым, што прыкладна адна трэцяя частка сялянскіх гаспадарак, што застаецца яшчэ па-за калгасамі, за гады другой пяцігодкі пяройдзе на шлях калектывізацыі. Тым самым і ў сельскай гаспадарцы сродкі вытворчасці—машыны і жывы інвентар—будуць належаць дзяржаве і калгасам, а не прыватным асобам. А зямля, як вядома, нацыяналізавана яшчэ ў 1917 годзе. Пакончыўшы і ў сельскай гаспадарцы з прыватнай уласнасцю на сродкі вытворчасці і моцна зацвердзіўшы пазіцыі соцыялістычных форм (калгасаў, МТС, соўгасаў), мы знішчаем прычыны, якія параджаюць класы і эксплаатацыю.

Мы гаворым пры гэтым аб перамаганні перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей.

Што гэта азначае? З сказанага ясна, што гэта азначае ў адносінах да эканомікі краіны. Перажыткі капіталізма ў свядомасці людзей яшчэ вельмі вялікі і надзвычай жывучы. Тав. Сталін падкрэсліў у сваім дакладзе, як з гэтымі перажыткамі ў свядомасці людзей нам неабходна яшчэ лічыцца нават у партыі. Нават у партыі гэтыя перажыткі будуць яшчэ доўга пажыўным асяроддзем для антыленінскай ідэалогіі. Тым больш трэба падкрэсліць задачу перамагання перажыткаў капіталізма ў свядомасці людзей у адносінах да ўсёй масы працоўных. У перажытках гэтага роду мы не можам не бачыць апоры класавага ворага, які жывуч і які ідзе цяпер на ўсё, каб падрываць справу соцыялізма, каб пакасціць і шкодзіць працоўным. Патрэбна ўся сіла пролетарскай дыктатуры, велізарны рост культуры і ўвесь уплыў нашай партыі ў масах, каб усямерна паскорыць зжыванне гэтых перажыткаў у асяроддзі працоўных. Змагацца за перамаганне гэтых перажыткаў у свядомасці працоўных—значыць змагацца за ўмацаванне соцыялістычнай уласнасці, як уласнасці свяшчэннай і недатыкальнай у нашай краіне. Змагацца за перамаганне гэтых перажыткаў—значыць змагацца за соцыялістычныя адносіны да працы, за свядомую і жалезную працоўную дысцыпліну, за разгортванне спаборніцтва і ўдарніцтва, супроць усіх і ўсякіх лодыраў і дэзарганізатараў нашай работы.

Ажыццяўленне гэтых задач і, перш за ўсё, задачы ліквідацыі капіталістычных элементаў і класаў наогул патрабуе ўсямернага ўмацавання пролетарскай дыктатуры, яе магутнасці, яе боездольнасці. Ажыццяўленне гэтых задач патрабуе разам з тым умацавання саюза рабочага класа з працоўным сялянствам, на аснове ўмацавання якога толькі можна давесці да канца ліквідацыю капіталістычных элементаў і класаў наогул.

Такоў шлях ператварэння ўсіх працоўных нашай краіны ў свядомых і актыўных будаўнікоў бескласавага соцыялістычнага грамадства.

У справе павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных у першай пяцігодцы мы дабіліся буйнейшых поспехаў. Даволі ўказаць на знішчэнне беспрацоўя і на стварэнне ў рабочых поўнай упэўненасці ў заўтрашнім дні і на знішчэнне расслаення сялянства на кулакоў і беднякоў са спыненнем збяднення вёскі.

Няўхільны пад'ём матэрыяльнага ўзроўню рабочых мас і стварыўшыеся цяпер прадпасылкі для паскоранага пад'ёму добрабыту сялянскіх мас знаходзяць сваё выражэнне ў росце бытавых і культурных запатрабаванняў працоўных. Іменна ў сувязі з гэтым партыя і ўрад ставяць перад сабой задачу разгарнуць работу лёгкай і харчовай прамысловасці, а таксама другіх галін прамысловасці і сельскай гаспадаркі і забяспечыць павышэнне ўзроўню спажывання працоўных у 2 з пал. —3 разы.

Што для гэтага неабходна?

Для гэтага, папершае, неабходна забяспечыць лёгкую і харчовую прамысловасць сыравінай і, значыць, па крайняй меры **ўдвая падняць** таварную прадукцыю сельскай гаспадаркі краіны.

Для гэтага, падругое, неабходна значна ўзмацніць вытворчыя магутнасці нашай лёгкай і харчовай прамысловасці і **ў тры разы павялічыць** прадукцыю гэтых галін прамысловасці. У гэтым і заключаецца важнейшая частка праграмы другой пяцігодкі.

Як задача быстрага пад'ёму сельскай гаспадаркі і разгортвання лёгкай і харчовай прамысловасці, так і задача карэннага паляпшэння ўсёй работы транспарта падводзяць нас да пытання аб тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі ў другім пяцігоддзі.

Вось чаму тэзісы к з'езду гавораць аб тым, што «асноўнай і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі».

Мы маем права разглядаць вынікі першай пяцігодкі, як найвялікшую перамогу ленінскай палітыкі нашай партыі, палітыкі соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны. Мы маем права таксама сказаць, што задачы, якія высоўваюцца ў другой пяцігодцы, цалкам выцякаюць з поспехаў і дасягненняў папярэдняга перыяду і сведчаць аб велізарным росце сіл соцыялізма ў Совецкім Саюзе

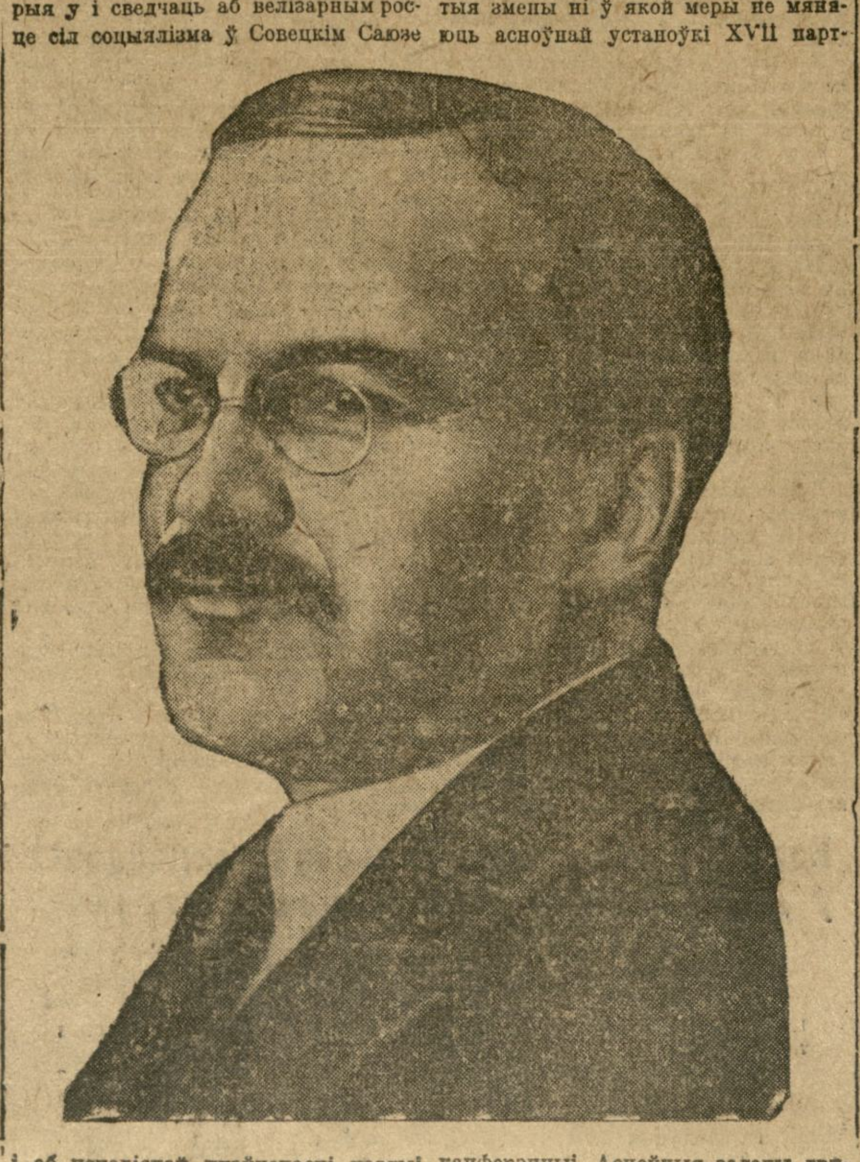

і аб непахіснай упэўненасці партыі і рабочага класа ў перамозе сваёй справы.

Перш чым перайсці да больш канкрэтнага выкладання задач другой пяцігодкі, я спынюся на вядомых дырэктывах XVII партканферэнцыі. У параўнанні з гэтымі дырэктывамі ў адносінах паасобных галін гаспадаркі, тэзісы к XVII з'езду намячаюць рад змен. Гэта адносіцца перш за ўсё да заданняў па прамысловай прадукцыі. Не спыняючыся па дэталях скажу толькі, што гэтыя змены ні ў якой меры не мяняюць асноўнай устаноўкі XVII партканферэнцыі. Асноўныя задачы другой пяцігодкі ў тэзісах к з'езду сфармуляваны ў поўнай адпаведнасці з рашэннямі XVII партканферэнцыі.

Справа з'езда—абмеркаваць намечаныя змены і сказаць сваё канчатковае слова па ўсіх рашаючых заданнях другой пяцігодкі.

I.

ЗАВЯРШЭННЕ ТЭХНІЧНАЙ РЭКАНСТРУКЦЫІ І ПАД'ЁМ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ

Галоўнай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі з'яўляецца завяршэнне тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі і на гэтай аснове магутнае разгортванне прадукцыйных сіл краіны

У першай пяцігодцы справа тэхнічнай рэканструкцыі прамысловасці і сельскай гаспадаркі ўжо значна прасунулася наперад. Цяжкая прамысловасць моцна стала на ногі, асабліва машынабудаўніцтва. У сельскай гаспадарцы тэхнічнае пераўзбраенне зрабіла цэлы пераварот. Тэхнічнае пераўзбраенне пайшло наперад і ў іншых галінах народнай гаспадаркі. І ўсё-ж гэтым быў пакладзен толькі пачатак тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі СССР.

Толькі ў другой пяцігодцы задача тэхнічнай рэканструкцыі пастаўлена ва ўсім аб'ёме ў адносінах усіх галін прамысловасці, усёй сельскай гаспадаркі і ўсіх відаў транспарта.

Што значыць завяршыць тэхнічную рэканструкцыю народнай гаспадаркі ў СССР? Гэта значыць дабіцца такога тэхнічнага пераўзбраення ўсіх галін народнай гаспадаркі, прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарта, якое-б паставіла іх на ўзровень перадавых па тэхніцы капіталістычных дзяржаў. Завяршэнне тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі высоўвае СССР на першае месца ў Еўропе па тэхнічнаму ўзроўню развіцця не толькі па ўзроўню тэхнікі, але і па размерах прамысловай прадукцыі, а таксама прадукцыі некаторых іншых асноўных галін народнай гаспадаркі. Совецкі Саюз будзе ісці ўпрадзе ўсіх краін Еўропы, але яшчэ будзе адставаць па раду галін ад Злучаных Штатаў Амерыкі. Усё гэта ўносіць істотныя змены ва ўзаемаадносіны СССР з капіталістычным светам і ўздымае барацьбу двух грамадскіх сістэм — соцыялістычнай і капіталістычнай—на новую, больш высокую ступень.

Асновай пад'ёму нашай краіны ў першай пяцігодцы была **палітыка індустрыялізацыі.** На аснове палітыкі індустрыялізацыі, забяспечыўшай стварэнне магутнай цяжкай прамысловасці, мы дабіліся велізарнага пад'ёму ўсёй народнай гаспадаркі.

У другім пяцігоддзі палітыка індустрыялізацыі знаходзіць сваё выражэнне ў далейшым павялічэнні ўдзельнай вагі прамысловасці ў агульнай прадукцыі народнай гаспадаркі. Гэта відаць з наступнай табліцы:

Удзельная вага прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў валавой прадукцыі народнай гаспадаркі (у проц.)

	1932 г.	1937 г.
1. Прамысловасць (уся)	76,8	79,5
2. Сельская гаспадарка	23,2	20,5
Разам	100,0	100,0

Такім чынам, у валавой прадукцыі народнай гаспадаркі к канцу другой пяцігодкі прадукцыя прамысловасці будзе складаць амаль 80 проц. Гэта значыць, што СССР будзе стаяць на ўзроўні самых індустрыяльных краін света—Германіі і ПАЗШ.

Другім пяцігадовым планам партыя ставіць задачу аграмаднага павялічэння прамысловай прадукцыі. Гэта прадукцыя павінна ўзрасці з 43 млрд. рублёў у канцы першай пяцігодкі, да 103 млрд. руб. у апошнім годзе другой пяцігодкі. Гэта значыць, што прамысловая прадукцыя за другую пяцігодку павінна павялічыцца ў 2,4 раза, а ў параўнанні з даваенным узроўнем — у 9 раз. Такім чынам, наша індустрыя прадаўжае расці сапраўды большэвіцкімі тэмпамі.

Цяпер **аб тэмпах** росту прамысловасці. У адрозненне ад першай пяцігодкі, калі галоўная маса прадукцыі выраблялася на старых або абноўленых прадпрыемствах, тэхніка якіх была ўжо асвоена, у другой пяцігодцы галоўную масу прадукцыі будуць даваць новыя прадпрыемствы, асваенне якіх на першай стадыі звязана з радам значных труднасцяй. З гэтага вынікае, што, побач з задачай новага будаўніцтва, набывае выключнае значэнне задача асваення новай тэхнікі і новых вытворчасцяй. З гэтага, далей, вынікае, што ў параўнанні з тэмпамі росту прамысловай прадукцыі ў першай пяцігодцы (21-22 проц.) тэмпы прыросту прамысловай прадукцыі ў другой пяцігодцы будуць некалькі меншыя (у сярэднім 19 проц. за год).

З другога боку нельга забываць, што кожны процант прыросту прамысловай прадукцыі ў другой пяцігодцы будзе непараўнальна вышэй адпаведнага процанта прыросту ў першай пяцігодцы.

Сапраўды, адзін процант прыросту прадукцыі прамысловасці ў канцы першай пяцігодкі ацэньваўся ў 386 млн. руб., у той час, як адзін проц. прыросту прадукцыі ў канцы другой пяцігодкі будзе раўняцца 825 млн. руб. Вось чаму, калі ў апошнія гады першай пяцігодкі гадавы прырост прадукцыі прамысловасці ацэньваўся ў 4-5 млрд. руб., то ў апошнім годзе другой пяцігодкі ён вызначаецца сумай больш чым у 20 млрд. руб. Адно гэта павялічэнне прамысловай прадукцыі амаль у два разы перавышае ўсю прадукцыю буйнай (дакладней, цэнзавай) прамысловасці царскай Расіі ў 1913 г. Вось што значаць большэвіцкія тэмпы росту прамысловасці!

Поспехі першай пяцігодкі даюць нам падставу паставіць перад сабой гэтыя гіганцкія новыя задачы.

Як вядома, студзеньскі аб'яднаны пленум ЦК і ЦКК у мінулым годзе ўстанавіў, што па валавой прадукцыі прамысловасці план апошняга года першай пяцігодкі быў выканан у 1932 г. на 93,7 проц. Такавы былі папярэднія даныя аб выкананні першай пяцігодкі. На працягу 1933 г. былі атрыманы **справаздачныя даныя** прамысловасці, і на аснове іх былі зроблены ўдакладненыя падлікі рэзультатаў выканання першай пяцігодкі. Гэтыя падлікі не толькі не прывялі да зніжэння мяркуемага год таму назад выканання прамысловага плана першай пяцігодкі, а, наадварот, далі яшчэ больш спрыяльныя рэзультаты. Вось рэзультаты гэтых падлікаў у супастаўленні з папярэднімі вылічэннямі:

Прадукцыя цэнзавай прамысловасці (у цэнах 1926-7 г.г.)

	Уся прамысловасць	Прамысловасць групы „А"	Прамысловасць групы „Б"
1. План 1932-33 г. (па плану першай пяцігодкі) у млрд. руб.	36,6	17,4	19,2
2. Прадукцыя 1932 г. паводле **папярэдніх** вылічэнняў			
а) у млрд. руб.	34,3	18,0	16,3
б) у процантах да плана 1932-33 г.	93,7	103,4	84,9
3. Прадукцыя 1932 г. паводле **справаздачных** даных (у супастаўленні з пяцігадовым планам)			
а) у млрд. руб.	35,3	19,1	16,2
б) у процантах да плана 1932-33 г.	96,4	109,8	84,4

Такім чынам, як цяпер устаноўлена, **па прамысловай прадукцыі план апошняга года першай пяцігодкі быў выканан не на** 93,7 проц., а на 96,4 проц., а па прамысловасці, ствараючай сродкі вытворчасці (група «А»), не на 103,4 проц., а на 109,8 проц.

Прыведзеныя паказальнікі выканання першай пяцігодкі па прамысловай прадукцыі—96,4 проц.—дастаткова пацвярджаюць поспехі выканання першай пяцігодкі (хоць і гэтыя паказальнікі не зусім поўныя). І гэта не гледзячы на тое, што ў нас былі спецыяльныя прычыны міжнароднага парадку, стварыўшыя ў канцы першай пяцігодкі затрудненні ў выкананні пяцігадовага плана.

Важнейшай асаблівасцю другой пяцігодкі з'яўляецца змяненне тэмпаў развіцця вытворчасці **сродкаў вытворчасці** (прамысловасць групы «А») і вытворчасці **сродкаў спажывання** (прамысловасць групы «Б»).

Калі ў першай пяцігодцы прамысловасць, якая стварае сродкі вытворчасці, разгортвалася адносна быстрэй, то ў другой пяцігодцы быстрэй за яе расце прамысловасць, якая стварае прадметы шырокага спажывання. Задачай першай пяцігодкі было стварэнне цяжкай індустрыі, як базы тэхнічнага пераўзбраення ўсёй гаспадаркі. З гэтай задачай мы справіліся. Цяпер мы маем магчымасць паскорана рушыць наперад і цяжкую, і лёгкую прамысловасць, дабіўшыся асабліва паскарэння вытворчасці прадметаў шырспажыву.

У другой пяцігодцы намечаны наступныя змены ва ўдзельнай вазе прадукцыі двух асноўных груп прамысловасці («А» і «Б»):

Змены ў суадносінах асноўных груп усёй прамысловасці за другую пяцігодку (у проц.)

	1932 г.	1937 г.
гр. «А» Прылады і сродкі вытворчасці	53,3	47,1
гр. «Б» Прадметы спажывання	46,7	52,9
Разам	100,0	100,0

Такім чынам, група «А» і група «Б» мяняюцца месцамі. Гэта атрымліваецца ў рэзультаце таго, што тэмпы росту вытворчасці прадметаў спажывання ў другой пяцігодцы — 22 проц. — значна вышэй тэмпаў росту вытворчасці сродкаў вытворчасці—16 проц. Гэтыя тэмпы вышэй таксама тэмпаў росту вытворчасці прадметаў шырспажыву ў першай пяцігодцы (17 проц.). Адстаўаўшая ад агульных тэмпаў развіццё прамысловасці групы «Б» атрымлівае паскоранае развіццё — вышэй сярэдніх тэмпаў росту прамысловасці. Такім чынам, лёгкая і харчовая прамысловасць, а таксама іншыя галіны вытворчасці тавараў шырспажыву стаяць перад новымі аграмаднейшымі задачамі свайго развіцця.

Наша задача заключаецца не толькі ў забеспячэнні далейшага быстрага росту буйнай дзяржаўнай прамысловасці. У другой пяцігодцы мы павінны даць узмоцненае развіццё і мясцовай прамысловасці, аказаўшы ёй дзяржаўнае падтрыманне. Задача заключаецца ў тым, каб у максімальнай меры скарыстаць мясцовыя крыніцы сыравіны і мясцовыя віды апалу, асабліва для павялічэння прадукцыі шырспажыву. Неабходна перадача значнай часткі прыбыткаў мясцовай прамысловасці ў распараджэнне мясцовых выканкомаў. Гэта будзе мець вялікае значэнне для далейшага развіцця самой мясцовай прамысловасці. З прычыны таго, што нашы мясцовыя органы, перш за ўсё абласныя арганізацыі, за апошнія гады значна памацнелі, мы павінны перадаць у веданне гэтых органаў рад прадпрыемстваў саюзнай і рэспубліканскай прамысловасці. У першую чаргу гэта адносіцца да тых прадпрыемстваў, якія працуюць, галоўным чынам, на мясцовай сыравіне і мясцовым апале.

Няправільна таксама ігнараваць велізарныя магчымасці далейшага росту саматужнай прамысловасці. Не гледзячы на быстры пад'ём дзяржаўнай прамысловасці, саматужная прамысловасць можа і павінна даць немалую долю дадатковай прадукцыі для мясцовых рынкаў, а таксама для абслугоўвання прамысловасці падобнымі відамі вырабаў і будматэрыяламі.

1. ПАД'ЁМ І РЭКАНСТРУКЦЫЯ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Пераходжу да развіцця паасобных галін прамысловасці ў другой пяцігодцы.

Вось асноўныя заданні па важнейшых галінах прамысловасці, ствараючых **сродкі вытворчасці:**

Рост валавой прадукцыі прамысловасці (па групе „А")

	1932 г.	1937 г.	1937 у проц. да 1932 г.
Вытворчасць **сродкаў вытворчасці** (у млрд. руб., у цэнах 1926-27 г)	23,1	48,4	209,4
У тым ліку:			
1. Машынабудаўніцтва (у млрд. руб.)	9,3	21	227
У тым ліку:			
а) варштаты металаапрацоўчыя (у тыс. штук)	15,0	40	267
б) цяжкае машынабудаўніцтва (млн. руб.)	148,3	415	280
в) трактары (ва ўмоўн. 15-сільных тыс. штук)	51,7	167	323
г) камбайны (у тыс штук)	10,0	25	250
д) паравозы (таварныя і пасажырскія ў пераліку на ўмоўныя «Э» і «СУ» у шт.).	828.6	2900	350
е) вагоны таварныя (у 2-восевым вылічэнні, у тыс. шт.)	22,2	128	576
ж) Аўтамабілі (у тыс. шт.)	23,9	200	837
з) Тэкстыльнае машынабудаўніцтва (млн. руб.)	60,1	360,0	599
і) харчовае машынабудаўніцтва (млн. руб.)	47,7	140,0	294
2. Электраэнергія (у млрд. квт.-гадз.)	13,4	38	283
У тым ліку:			
раённыя станцыі Галоўэнерго	8,3	25	302
3. Каменны вугаль (у млн. тон)	64,3	152	235
4. Нафта з газам (у млн. т.)	22,1	47	213
5. Чыгун (у млн. т.)	6,2	18	292
6. Сталь (у млн. т.)	5,8	19	323
7. Пракат (у млн. т.)	4,2	14	326
8. Медзь (у тыс. т.)	46,7	155	332
9. Хімія (у млрд. руб)	1,9	5,7	307
10. Піламатэрыялы (у млн. куб. м.)	24,4	43	176

З гэтай табліцы відаць, што ўсе важнейшыя галіны цяжкай прамысловасці атрымліваюць велізарнае развіццё, пры гэтым машынабудаўніцтва, якому належыць вядучая роля ў завяршэнні тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі, разгортваецца быстрэй сярэдняга росту цяжкай прамысловасці. У рэзультаце гэтага ў апошнім годзе другой пяцігодкі 80 проц. усёй прамысловай прадукцыі будзе створана на новых прадпрыемствах, пабудаваных ці поўнасцю рэканструіруемых на працягу першай і другой пяцігодкі, у той час, як у канцы першай пяцігодкі мы мелі толькі 35 проц. прадукцыі прамысловасці ад новых прадпрыемстваў.

Не толькі прамысловасць, але і іншыя галіны гаспадаркі павінны атрымаць для свайго тэхнічнага пераўзбраення велізарную колькасць новага абсталявання. К канцу другой пяцігодкі не менш палові (50-60 проц.) дзейнічаючых прылад вытворчасці ва ўсёй народнай гаспадарцы будуць складаць тыя прылады вытворчасці, якія накіраваны ў народную гаспадарку за гады другой пяцігодкі.

Мы ставім сваёй задачай забяспечыць правядзенне тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі ўласнымі сіламі совецкага машынабудаўніцтва. У гэтых адносінах другая пяцігодка будзе ў корані адрознівацца ад першай. За перыяд першай пяцігодкі мы прывезлі з-за граніцы рознага роду абсталяванне на 1,5 млрд. залатых руб. Гэта было неабходна для таго, каб заладжыць тэхнічную аснову раду галін прамысловасці, а таксама сельскай гаспадаркі, і асабліва для таго, каб забяспечыць паскарэнне росту совецкага машынабудаўніцтва. К пачатку другой пяцігодкі машынабудаўнічая прамысловасць ужо зрабіла велізарныя поспехі.

У параўнанні з 1913 годам прадукцыя машынабудаўніцтва ў 1932 годзе ўзрасла ў 10 раз. Мы дабіліся таго, што ў сусветнай прадукцыі машынабудаўніцтва ўдзельная вага СССР з 4 проц. у 1928 г. вырасла да 21,4 проц. у 1933 годзе.

У другой пяцігодцы наша машынабудаўніцтва павінна выканаць яшчэ больш буйныя задачы ў абслугоўванні ўсіх галін народнай гаспадаркі. Пры гэтым у значнай меры мяняецца тып абсталявання, уводзяцца шматлікія новыя віды сродкаў вытворчасці. У плане другой пяцігодкі па варштатабудаўніцтву

(ПРАЦЯГ НА 2 СТАР.).

Працяг даклада тав. МОЛАТАВА

павялічваецца ўдзельная вага больш складанага абсталявання — поўаўтаматы, аўтаматы, шліфавальныя, фрэзерныя, зубарэзныя і другія складаныя варштаты; асваенне да двухсот тыпа-размераў навейшых варштатаў; пастаноўка на вытворчасць значна большай колькасці варштатаў спецыяльнага тыпу для авіяцыйнай і аўтамабільнай прамысловасці, для транспартнага машынабудаўніцтва. Выраб варштатаў за гады другой пяцігодкі павінен скласці 129 тыс. штук, між тым, у канцы першай пяцігодкі ў СССР было ўсяго 169 тысяч металаапрацоўчых варштатаў. Металургічная вытворчасць павінна быць поўнасцю забяспечана комплектным абсталяваннем. Быстра развіваецца таксама энергетычнае машынабудаўніцтва (турбіны, генератары, рухавікі ўнутранага згарання, паравыя катлы), электратэхнічная прамысловасць моцных і слабых токаў, складанае хімічнае машынабудаўніцтва. Гіганцкі расце транспартнае машынабудаўніцтва. Выраб аўтамабіляў павінен дасягнуць не менш 200 тысяч штук ў 1937 годзе.

Машынабудаўніцтва для харчовай прамысловасці павялічваецца ў 3 разы, для тэкстыльнай прамысловасці ў 6 раз. Сельска-гаспадарчае машынабудаўніцтва СССР ужо ў першай пяцігодцы стала найбольш магутным ва ўсім свеце. У другой пяцігодцы яно павінна павялічыцца амаль у 3 разы. У канцы другой пяцігодкі будзе вырабляцца за адзін год 167 тысяч трактароў (ва ўмоўных пятнаццаці-сільных) і 25 тысяч камбайнаў.

Завяршэнне справы тэхнічнай рэканструкцыі неадлучна звязана з шырокім ажыццяўленнем механізацыі працаёмкіх і цяжкіх працэсаў у прамысловасці. Гэта асабліва датычыць такіх важных галін прамысловасці, як каменнавугальная, лясная, тарфяная, чорная металургія, будаўніцтва. Прыкладам росту механізацыі можа служыць каменнавугальная прамысловасць, дзе амаль поўнасцю будуць механізаваны ўсе асноўныя працэсы работы: зарубка — 93 проц., адкатка — 80 проц., дастаўка — 90 проц.

У Савецкім Саюзе машына з'яўляецца ў сапраўдным сэнсе вызваліцелем і прыяцелем працоўных, абляглаючы цяжкую работу, павялічваючы прадукцыйнасць працы і падымаючы дабрабыт працоўных.

Першаступеннае значэнне для справы рэканструкцыі народнай гаспадаркі мае электрыфікацыя. У другой пяцігодцы ў аграмаднай меры ўзрастае патрэба ў электраэнергіі. Асабліва быстра развіваецца выкарыстанне электраэнергіі для хімічных і тэрмічных мэтаў, перш за ўсё ў металургіі, хіміі і машынабудаўніцтве. Буйнейшае значэнне электрыфікацыя будзе мець для транспарта, асабліва на найбольш грузанапружаных участках чыгунак Данбаса, Прыдняпроўя, Закаўказзя, Урала і інш. У гэты-ж перыяд пачынае прыметна павялічвацца спажыванне электраэнергіі ў сельска-гаспадарчай вытворчасці — электраабмалот і інш.

Выраб электраэнергіі павінен узняцца за другую пяцігодку з 13.4 млрд. кілават-гадзін да 38 млрд. кілават-гадзін, г. зн. амаль патроіцца. Па колькасці выпрацоўкі электраэнергіі СССР апярэдзіць усе еўрапейскія краіны і выйдзе на другое месца ў свеце.

Электраўзброенасць аднаго рабочага ў СССР будзе дасягаць 68 проц. электраўзброенасці аднаго рабочага ў ЗША і больш чым 150 проц. у адносінах электраўзброенасці рабочага ў Германіі. Ні ў якое параўнанне з дарэвалюцыйным перыядам электраўзброенасць рабочых СССР нельга паставіць. У гэтым росце электраўзброенасці заключаецца адзін з самых важных паказальнікаў тэхнічнага пераўзбраення нашай краіны.

Апалавая прамысловасць таксама атрымлівае велізарны рост за другую пяцігодку. Здабыча каменнага вугалю павялічваецца з 64,3 млн. тон да 152,5 млн. тон. Нафтавая прамысловасць дае павялічэнне з 22,3 да 47,5 млн. тон.

Тарфяная, а таксама сланцавая прамысловасць, як мясцовы апал, павінна атрымаць далейшае і прытым большае развіццё.

Чорная металургія павінна ліквідаваць сваё адставанне ад агульных тэмпаў росту народнай гаспадаркі і поўнасцю задаволіць узрастаючыя запатрабаванні краіны на метал. Вытворчасць чыгуну павінна патроіцца з 6.2 да 18 млн. тон, вытворчасць сталі з 5,9 да 19 млн. тон, вытворчасць пракату з 4,3 да 14 млн. тон. Наша металургія як па магутнасці вытворчага апарата, так і па выпуску прадукцыі павінна выйсці на першае месца ў Еўропе, хоць будзе яшчэ стаяць значна ззаду металургіі ЗША.

Асабліва вялікае значэнне мае развіццё вытворчасці якаснага пракату і электрасталі, а таксама вытворчасці ферасплаваў. Неабходна таксама правесці шырокую рэканструкцыю жалезарудной прамысловасці і на справе забяспечыць укараненне метадаў узбагачэння і агламерацыі руд. Барацьба за чорную металургію і ў другой пяцігодцы будзе стаяць у цэнтры нашых гаспадарчых задач.

Асабліва адстала ад тэмпаў агульнага развіцця каляровая металургія. Між тым, нельга забяспечыць патрэбнага развіцця машынабудаўніцтва і электрыфікацыі, не гаворачы ўжо аб патрэбах абароны, без раншага пад'ёму такіх галін прамысловасці, як медзь, алюміній і іншых. Ліквідаваць адставанне каляровай металургіі і завяршыць яе тэхнічную рэканструкцыю — адна з важнейшых задач другой пяцігодкі.

Хімічная прамысловасць павінна адыграць у другой пяцігодкі буйнейшую ролю ў тэхнічнай рэканструкцыі. У перыяд першай пяцігодкі нанава створан рад галін хімічнай прамысловасці, як азотная, кокса-хімічная, анілафарбавальная, калійная, апатытавая і інш. У другой пяцігодцы ствараецца цэлы рад новых хімічных вытворчасцяй, як: хімічная пераапрацоўка вугалю, торфу і сланцаў, новыя віды фарбавальняў, разгортваецца вытворчасць пластычных мас, сінтэтычнага каўчука і іншыя.

Вытворчасць мінеральных угнаенняў за пяцігоддзе павінна ўзняцца ў дзесяць раз. Развіццё гэтай прамысловасці для народнай гаспадаркі і для абароны краіны мае выключнае значэнне.

Пераходзім да прамысловасці, вырабляючай прадметы спажывання. Вось табліца з радам важнейшых паказальнікаў па гэтых галінах вытворчасці:

Рост валавой прадукцыі прамысловасці (па групе „Б“)

	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 г.
Вытворчасць сродкаў спажывання (ў млрд. руб., у цэнах 1926-27 г.)	20,2	54,3	268,8
У тым ліку:			
1) Наркамлегпром	6,7	20,5	308
2) Наркамснаб	4,6	12,9	283
3) Наркамцяжпром (шырспажыў)	0,96	2,9	300
4) Промкааперацыя	1,9	6	310
5) Камзаг СНК (мукамольная, крупяная і інш.)	1,0	2,5	250
6) Вытворчасць тавараў шырспажыву іншымі гаспадарчымі арганізацыямі	4,8	8,6	181
Па асобных відах лёгкай прамысловасці:			
а) баваўняная тканіны (з таварным сураўём), млн. метраў, усяго	2719,7	6250	229,8
б) шарсцяныя тканіны, млн. метр., усяго	91,3	270	295,7
в) абутак скураны, млн. пар, усяго	81,9	205	250,3
г) шкло, тыс. тон, усяго	396,4	1033,0	260,6
д) мыла (у пераводзе на 40 проц.) тыс. тон, усяго.	357,2	1300,0	363,9
Па асобных відах харчовай прамысловасці:			
а) мяса, тыс. тон	435,0	1250,0	287,4
б) рыба—ўлоў, тыс. тон	1333,0	1900,0	142,5
в) масла жывёльнае, тыс. тон	65,1	180,0	276,5
г) кансервы, млн. умоўн. банак	716,0	2400,0	335,2

З табліцы відаць, што за пяцігодку вытворчасць прадметаў шырокага спажывання лёгкай прамысловасці ўзрасце з 6,7 млрд. рублёў да 20,5 млрд. рублёў, г. зн. больш, чым у тры разы. Прадукцыя ўсёй харчовай прамысловасці ўзрасце з 5,6 млрд. руб. да 15,6 млрд. руб., г. зн. больш чым у 2,8 раза супроць канца першай пяцігодкі. Узрастае значна і вытворчасць тавараў шырспажыву па Наркамцяжпрому, а іменна: выпуск металічных вырабаў павышаецца ў 4,2 раза, вытворчасць веласіпедаў павялічваецца ў 5,5 раза, гадзіннікаў у 5,8 раза, фатаграфічных апаратаў у 12,5 раза, лямпавых радыёпрыёмнікаў больш, чым у дваццаць раз, металічнай пасуды ў чатыры разы і т. д.

Па ўзроўню тэхнічнай узброенасці лёгкая прамысловасць Саюза выходзіць к канцу другой пяцігодкі на адно з першых месц у свеце. Хутка расце і дасягае аграмадных размераў прымяненне аўтаматычных варштатаў у ткацтве, у баваўняна-папяровай прамысловасці, у шарсцяной прамысловасці. Па прадзенню мы пераходзім да шырокага прымянення вельмі дасканалага ватэра вынаходства савецкага інжынера Хрушчова, па ткацтву — да лепшага сучаснага ткацкага варштата Шэнгера. У ільняной прамысловасці ўводзіцца новы ватэр вынаходства савецкага інжынера Зварыкіна, павялічваючы прадукцыйнасць цяперашніх ватэраў на 40 проц. і значна паляпшаючы прадзіва. Значная тэхнічная рэканструкцыя праводзіцца ў абутковай прамысловасці, у шкляной і фарфаравай вытворчасці, а таксама ў пяньковаджутавай прамысловасці, дзе вынайдзеная савецкім інжынерам Раманавым сецявязальная машына павышае прадукцыйнасць дзеючых машын у некалькі раз.

У харчовай прамысловасці за першую пяцігодку створан рад новых галін: мясная індустрыя з такімі магутнымі і першакласна тэхнічна ўзброенымі прадпрыемствамі, як Маскоўскі і Ленінградскі мясакамбінаты; магутная кансервавая прамысловасць, механізаванае хлебапячэнне ў такіх гарадах, як Масква, Ленінград і інш.; маргарынавая, гідрагенізацыйная, плодагародняя і рад іншых галін. Многае зроблена і ў тэхнічным пераўзбраенні рыбнай прамысловасці. Арганізавана буйная халадзільная гаспадарка ў найбольш важных індустрыяльных цэнтрах. Механізаваныя прадпрыемствы грамадскага харчавання, буйныя сталовыя і фабрыкі-кухні з вялікім механічным абсталяваннем занялі выдатнае месца ў арганізацыі снабжэння гарадоў. У другой пяцігодцы найбольшы тэмп росту намечан па цукравай, кансервавай і мясной прамысловасці, па вытворчасці пшанічнай мукі, макарон, кандытарскіх вырабаў, чаю, а таксама мыла. Прамысловасць, выпрацоўваючая харчовыя тлушчы, ідзе на ўзроўні росту перадавых галін і расце больш, чым у тры разы. У рэзультаце завяршэння тэхнічнай рэканструкцыі, СССР к канцу пяцігодкі становіцца па аб'ёму прадукцыі харчовай прамысловасці на першае месца ў Еўропе.

Трэба асоба ўказаць на тое, што лёгкая і харчовая прамысловасць павінны ў другой пяцігодцы з года ў год значна павышаць тэмпы свайго развіцця. У адпаведнасці з гэтым павінна разгортвацца іх тэхнічная рэканструкцыя і забеспячэнне сельска-гаспадарчай сыравінай.

Калі да ўсіх галін прамысловасці адносіцца патрабаванне партыі рашучага паляпшэння якасці прадукцыі, то бадай, у асаблівасці гэта адносіцца да вытворчасці тавараў спажывання. Перад лёгкай прамысловасцю стаяць такія задачы, як значнае паляпшэнне якасці баваўняна-папяровых тканін, паляпшэнне краскі рысунка, павялічэнне долі тонкасуконных і камвольных груп шарсцяной прамысловасці, павялічэнне моцнасці абутку, пераход да лепшых гатункаў тканін, пасуды і г. д. Перад харчовай прамысловасцю асабліва востра стаяць задачы ў справе паляпшэння якасці прадукцыі мясной прамысловасці за кошт павялічэння долі такіх лепшых яе відаў, як свініна і харчовае сала; паляпшэння якасці прадукцыі рыбнай прамысловасці за кошт павялічэння долі лепшых гатункаў рыбы і т. д. Неабходна па ўсёй лёгкай і харчовай прамысловасці перагледзець асартымент, забараніць пагоршаныя стандарты прадукцыі і забяспечыць цвёрдае выкананне заданняў партыі і ўрада па паляпшэнню якасці ўсёй прадукцыі.

Барацьба за паляпшэнне якасці прадукцыі павінна стаяць у цэнтры ўвагі ўсёй прамысловасці.

2. ПАД'ЁМ І РЭКАНСТРУКЦЫЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

У сельскай гаспадарцы ў першай пяцігодцы не было такога хуткага пад'ёму, як у прамысловасці. Пад'ём тут ужо захапіў зернавую гаспадарку і тэхнічныя культуры, але адначасова мы мелі падзенне жывёлагадоўлі і скарачэнне пагалоўя.

У сельскай гаспадарцы адбыўся не толькі пераварот у тэхнічным узбраенні, але, што асабліва важна, і ў самой яе грамадскай арганізацыі.

Тав. **Сталін** у справаздачы ЦК разгарнуў карціну каранной рэарганізацыі сельскай гаспадаркі, якая адбылася за апошнія гады. Стварэнне 200 тысяч калгасаў, 5 тысяч соўгасаў і 3 тысяч МТС адносіцца да апошніх 4-5 год. Такая перабудова ўсёй, і ва ўсякім выпадку пераважнай часткі, сельскай гаспадаркі не магла прайсці дарма. Яна была звязана з аграмаднымі труднасцямі і ў рэарганізацыйны перыяд нельга было дабіцца вялікага паскарэння тэмпаў пад'ёму сельскай гаспадаркі.

Буйнейшым дасягненнем гэтага перыяда з'яўляецца ўжо той факт, што не гледзячы на вялікае скарачэнне жывёлы, мы дабіліся не толькі росту пасеўных плошчаў, але і павялічэння прадукцыі па раду важнейшых культур. Гэтага можна было дабіцца толькі дзякуючы тым перавагам у арганізацыі сельскай гаспадаркі, якія маюць калгасы і соўгасы перад дробнай аднаасобнай сялянскай гаспадаркай. Гэтага можна было дабіцца дзякуючы таму, што разам з соцыяльнай перабудовай у вёсцы адбывалася тэхнічнае пераўзбраенне сельскай гаспадаркі, якое праявілася ў перадачы сельскай гаспадарцы аграмаднай колькасці трактароў, аўтамабіляў, камбайнаў і іншых сельска-гаспадарчых машын. Гэтага можна было дабіцца толькі дзякуючы таму, што партыя і ўсе органы пралетарскай дыктатуры забяспечылі разгром кулацтва і разгарнулі аграмадную арганізацыйна-палітычную работу ў вёсцы, умацаваўшы калгасы і соўгасы, узняўшы калгасную дысцыпліну, выхаваўшы новы калгасны актыў.

К сучаснаму моманту, калі перабудова сельскай гаспадаркі з аднаасобнай у калгасную ў асноўным закончана, стварыліся другія непараўнальна больш спрыяючыя ўмовы для пад'ёму сельскай гаспадаркі. Тав. **Сталін** сказаў у сваім дакладзе на з'ездзе:

«Па сутнасці справы справаздачны перыяд быў для сельскай гаспадаркі не столькі перыядам хуткага пад'ёму і магутнага разбегу, колькі перыядам стварэння прадпасылак для такога пад'ёму і такога разбегу ў бліжэйшым будучым».

Цяпер ад нас залежыць рэалізаваць гэтыя ўказанні і сапраўды забяспечыць быстры пад'ём сельскай гаспадаркі ў бліжэйшыя гады.

Як стаіць задача пад'ёму сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы?

Маштаб задач відаць перш за ўсё з наступных паказальнікаў па павялічэнню валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы:

Валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы (у млн. цэнтн.)

КУЛЬТУРЫ	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 года
1. Усяго зернавых	698,7	1105,6	158,2
2. Тэхнічных:			
а) бавоўна-сырэц	12,7	22,5	177,7
б) лён (валакно)	5,0	9,0	180,0
в) цукровы бурак	65,6	276,0	420,7
г) сланечнік	22,6	35.7	158.0

Выкананне гэтых заданняў па валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі поўнасцю забяспечыць нашы патрэбы ў зернавых культурах, а таксама ў асноўным задаволіць нашы патрэбы ў тэхнічных культурах. Асабліва быстры рост, у параўнанні з канцом першай пяцігодкі, намечан па цукровых бураках, для якіх 1932 год быў годам найбольшага ўпадку.

Пяцігадовы план не намячае вялікага павялічэння пасеўных плошчаў.

Пасеўныя плошчы ў першай і другой пяцігодцы (у тыс. га)

	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 года
Уся пасеўная плошча	134.435	140.000	105,1
У тым ліку:			
а) зернавыя	99.711	140.000	104,1
б) тэхнічныя	14.877	14.050	94,5
в) гародня-бахчавыя	9.215	9.600	104,2
г) кармовыя	10.632	11.550	108,6

План дае павялічэнне ўсіх пасеўных плошчаў з 134.435 тыс. га ў 1932 г. да 140 млн. га ў 1937 г., г. зн. толькі на 4 проц. за пяцігодку. Па тэхнічных культурах, дзе разбег у росце пасеўных плошчаў у апошнія гады быў часамі празмерна вялікі, улічана нават некаторае скарачэнне пасеўных плошчаў на 5,5 проц. Толькі ў цэнтральнай спажываючай паласе, а таксама ў Сібіры і на Далёкім Усходзе, перад намі стаіць задача далейшага значнага павелічэння пасеўных плошчаў.

Галоўнай задачай сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы з'яўляецца задача павышэння ўраджайнасці. Вось табліца, якая паказвае на тыя задачы, якія стаяць перад намі ў справе пад'ёму ўраджайнасці:

Ураджайнасць у першай і другой пяцігодцы (у цэнтн. з га)

	Сярэдняе за 1928-32 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да сярэдн. 1928-32 г.
Зернавыя ўсе	7,5	10,6	141,4
У тым ліку:			
пшаніца азімая	8,6	12,0	139,6
пшаніца яравая	6,1	8,5	139,4
жыта	8,0	11,5	143,8
авёс	8,3	11,2	134,8
ячмень	8,2	10,5	128,1
кукуруза	8,9	14,5	162,8
Тэхнічныя:			
бавоўна-сырэц	7,5	12,0	160,0
лён-даўгунец (валакно)	2,2	3,7	165,8
цукровы бурак	120,1	200,0	166,6
сланечнік	5,5	8,5	154,6

З гэтай табліцы відаць, якія велізарныя задачы стаяць перад намі ў справе павышэння ўраджайнасці. Па зернавых культурах мы павінны забяспечыць павышэнне ўраджайнасці звыш 40 проц., па бавоўне, ільну і цукроваму бураку—60 проц. і больш, па сланечніку — звыш 50 проц.

Такія задачы мы можам паставіць толькі цяпер, пасля скančэння рэарганізацыйнага перыяда, пасля таго, як у асноўным перабудова дробных сялянскіх гаспадарак у буйныя калгасныя гаспадаркі закончана і калгасы дабіліся пэўнага ўмацавання. Што гэтыя задачы нам па плячы, гаворыць прайшоўшы год, калі адразу-ж пасля завяршэння рэарганізацыйнага перыяда мы змаглі дабіцца значнага росту прадукцыі зернавых і тэхнічных культур.

У галіне жывёлагадоўлі мы таксама ставім буйнейшыя задачы ў другой пяцігодцы. У чым заключаюцца гэтыя задачы, відаць з наступнай табліцы:

Пагалоўе жывёлы па СССР (у мільёнах галоў)

	1916 г.	1928 г.	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 г.
1. Коні	35,1	33,5	19,6	21,8	111,2
2. Буйная рагатая жывёла	58,9	70,5	40,7	65,5	160,0
3. Авечкі і козы	115,2	146,7	52,1	96,0	184,3
4. Свінні	20,3	25,9	11,6	43,4	374,1

З гэтай табліцы відаць, што па конях мы і к канцу другой пяцігодкі далёка яшчэ не дойдзем да вышэйшага пункту, які мелі ў мінулым. Па буйнай рагатай жывёле мы блізка падыйдзем да найвышэйшага ўзроўню ў мінулым (1928 г.). Па авечках і козах мы ставім задачу амаль падваення пагалоўя і ўсё-ж яшчэ не зможам забяспечыць узроўню 1928 г. Па свіннях пяцігодка намячае павялічэнне амаль у чатыры разы. Па пагалоўю свіней мы ў 1937 г. павінны ў два з лішкам разы перавысіць вышэйшы ўзровень за ўвесь мінулы перыяд.

Усяго гэтага ў росце пагалоўя жывёлы мы зможам дабіцца толькі ўпартай работай па паляпшэнню справы ў жывёлагадоўчых соўгасах і калгасна-таварных фермах і пры ўсямерным падтрыманні развіцця жывёлагадоўлі паасобных калгаснікаў.

Мы павінны, апрача таго, дабіцца значнага павышэння якасных паказальнікаў па жывёлагадоўлі (удой, жывая вага, рост маладняка і інш.). Усёй арганізацыяй работы па пад'ёму жывёлагадоўлі мы павінны даказаць большэвіцкую здольнасць хутка выпраўляць адсталыя ўчасткі работы і ўменне забяспечыць вырашэнне важнейшай гаспадарчай задачы большэвіцкімі тэмпамі.

Галоўнае, што неабходна для забеспячэння хуткага пад'ёму сельскай гаспадаркі, **гэта арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў** і соўгасаў. Для таго, каб выканаць задачы другой пяцігодкі, калгасы і соўгасы павінны ў корані палепшыць сваю работу і завесці парадкі, вартыя буйнай арганізаванай механізаванай гаспадаркі. Партыя зрабіла ўсё для таго, каб палітычная работа ў калгасах і кіраўніцтва справай іх арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання было значна ўзнята. Палітаддзелы МТС і соўгасаў за адзін год даказалі, якое рашаючае значэнне маюць моцныя большэвіцкія кадры ў кіраўніцтве масамі, у іх барацьбе супроць кулакоў і падкулачнікаў і ва ўсёй справе ператварэння калгасаў у большэвіцкія калгасы. Растучы калгасны актыў і актыўнасць калгасных мас, знаходзячыя сваё выяўленне ў разгортваючымся калгасным спаборніцтве, ва ўмацаванні калгаснай дысцыпліны, у паляпшэнні арганізацыі калгаснай працы (асабліва ўборкі ўраджаю), у новых адносінах да калгаснай уласнасці і да выканання абавязацельстваў перад совецкай дзяржавай, з'яўляюцца надзейнай апорай калгаснай справы і пад'ёму сельскай гаспадаркі.

У велізарнай меры выкананне пастаўленых перад сельскай гаспадаркай задач другой пяцігодкі будзе залежаць ад **тэхнічнага пераўзбраення** соўгасаў і калгасаў. Пытанне аб механізацыі сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы ставіцца ва ўвесь рост.

Як расце трактарны парк у сельскай гаспадарцы, відаць з наступнага:

Магутнасць трактарнага парку ў сельскай гаспадарцы (з улікам амартызацыі)

Гады	Тыс. конскіх сіл
1932 г.	2.225
1933 г.	3.100
1934 г.	4.400
1935 г.	5.575
1936 г.	6.675
1937 г.	8.200
1937 у %% да 1932 г.	368,5

З табліцы відаць, што трактарны парк у сельскай гаспадарцы шпарка расце з кожным годам (але з прычыны перабудовы Сталінградскага завода на вусенічны трактар прырост магутнасці трактарнага парка ў 1935-36 г. г. некалькі змяншаецца). Пераважная частка трактароў паступае МТС; тым самым трактарная база калгасаў гіганцкі ўмацняецца. Выключнае значэнне будзе мець той факт, што замест 5 тыс. вусенічных трактароў, якія сельская гаспадарка атрымала ў першую пяцігодку, за другую пяцігодку ў сельскую гаспадарку паступіць звыш 100 тыс. вусенічных трактароў. Гэтыя трактары, дзякуючы раду пераваг (больш глыбокага ворыва, работа ранняй вясной) значна аблягчаюць барацьбу за пад'ём ураджайнасці. Апрача таго, у сельскую гаспадарку паступяць 35 тыс. прапашных трактароў, што ў велізарнай меры аблягчае барацьбу за далейшы пад'ём тэхнічных культур.

Агульная колькасць МТС узрастае да 6 тыс. і к канцу другой пяцігодкі яны ахопяць усе калгасы. Лік соўгасаў таксама павінен павялічыцца, галоўным чынам, за кошт разузбуйнення надзвычай вялікіх зернавых соўгасаў.

Як пры гэтым павялічваецца база механізацыі сельскай гаспадаркі, відаць з наступнай табліцы:

Парк сельска-гаспадарчых машын ва ўсёй сельскай гаспадарцы (соўгасы, МТС, калгасы)

АРЫГІНАЛ 54	1932 г.	1937 г.
Камбайны (тыс. штук)	15,5	100
Складаныя і поўскладаныя малатарні (тыс. штук)	47,7	80
Электраўстаноўкі (тыс. квт.)	65,9	425
Рамонтныя майстэрні	2.320	6.920
Грузавыя аўтамабілі (тыс. штук)	14,5	128
Легкавыя аўтамабілі (тыс. штук)	1	42

Усё гэта забяспечвае завяршэнне механізацыі сельскай гаспадаркі. Гэта знойдзе сабе выражэнне ў тым, што ў 1934 г. ворыва і зяблева будуць механізаваны пры дапамозе трактароў на 80 проц., культывацыя на 70 проц., уборка зернавых на 60 проц., малацьба механізуецца на 100 проц.

Цяпер відаць, што наша сельская гаспадарка к канцу другой пяцігодкі будзе зусім не падобна на тую, якой яна была ўсяго некалькі год таму назад. Мы з поўным правам можам сказаць, што сельска-гаспадарчая праца ператвараецца ў працу індустрыяльную.

Побач з механізацыяй, неабходна разгарнуць работу па правядзенню **агратэхнічных мерапрыемстваў** і ўкараненню мінеральных угнаенняў. Наша хімічная прамысловасць павінна прыкладна ў дзесяць раз павялічыць вытворчасць угнаенняў к канцу пяцігодкі. У рэзультаце гэтага ўгнаення плошча вельмі ўзрастае: па палівной бавоўне азотам і фосфарам будзе ўгнойвацца да 80 проц. і каліем 40 проц., а фосфарам — 100 проц. пасеўнай плошчы. З яшчэ большай настойлівасцю трэба прадаўжаць і ўгнаенне зямлі гноем.

У правядзенні агратэхнічных мерапрыемстваў мы яшчэ вельмі адстаем. Між тым, ад правядзення такіх мерапрыемстваў, як зяблівае ворыва, узняцце чыстых папараў, пераход на гатунковае насенне і шырокае выкарыстанне ўгнаенняў, ва многім залежыць выкананне задачы пад'ёму ўраджайнасці зернавых і тэхнічных культур.

Вопыт паказаў, што ў тых выпадках, калі мясцовыя арганізацыі ўмеюць абаперціся ў правядзенні гэтых мерапрыемстваў на калгасы, мы дабіваемся сур'ёзных рэзультатаў. У другой пяцігодцы калгасы могуць паказаць у гэтай справе сваю выключную сілу. Буйная калгасная гаспадарка, якая апіраецца на велізарную машынную тэхніку і на моцную арганізацыю мільёнаў калгаснікаў у правядзенні агратэхнічных мерапрыемстваў — гэта сіла, якая літаральна можа зрушыць горы.

Такім чынам, мы яшчэ стаім на вельмі нізкім узроўні развіцця сельскай гаспадаркі, але ў нашых руках найвялікшыя прадпасылкі шпаркага пад'ёму сельска-гаспадарчай вытворчасці. Усё залежыць ад нас, ад нашага ўмення скарыстаць быстраўзрастаючую тэхнічную базу, ад нашага ўмення арганізаваць соўгасы і калгасы як буйную механізаваную гаспадарку, у якой прадукцыйнасць працы можа быць і сапраўды будзе непараўнана больш высокай, чым прадукцыйнасць працы ў дробнай сялянскай гаспадарцы. Вось чаму мы ставім сваёй задачай забяспечыць, прыкладна, такія-ж тэмпы пад'ёму сельскай гаспадаркі ў другой пяцігодцы, як і тэмпы росту нашай прамысловасці.

3. ПАД'ЁМ І РЭКАНСТРУКЦЫЯ ТРАНСПАРТА

Аграмадны рост прадукцыі прамысловасці і сельскай гаспадаркі, разгортванне таваразвароту паміж горадам і вёскай і быстры пад'ём дабрабыту і культуры працоўных ставяць перад транспартам буйнейшыя задачы. У пад'ёме народнай гаспадаркі і развіцці культуры транспарту належыць актыўная роля. Ад росту работы транспарта залежыць развіццё народнай гаспадаркі, не гаворачы ўжо аб тым, што задачы гаспадарчага і культурнага пад'ёму ў новых раёнах, якія знаходзяцца далёка ад цэнтра, невыканальны без значнага развіцця транспарта.

У другой пяцігодцы грузазварот быстра расце. Гэта відаць з наступных даных.

Грузазварот у другой пяцігодцы (у млрд. тона-кілометраў)

	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 года
1. Чыгункі	169,3	302	178,4
2. Рачны транспарт (перавозкі з цягай)	26,1	64	245,2
3. Морскі транспарт (перавозка на совецкіх суднах)	18,2	51	280,2

З гэтага відаць, што рашаючая роля ў агульным грузазвароце належыць чыгуначнаму транспарту.

Мы і цяпер кожны дзень ужо адчуваем, як рост народнай гаспадаркі ўпіраецца ў наш транспарт. Не можа быць сумненняў у тым, што многае тут залежыць ад паляпшэнся самога кіраўніцтва чыгуначным транспартам. Забяспечыць сапраўднае правядзенне ў жыццё даных партыяй дырэктыў і разгарнуць на справе барацьбу з канцылярска-бюракратычнымі метадамі ў кіраўніцтве чыгуначным транспартам — гэта адна з асноўных нашых задач. Без вырашэння гэтай задачы мы не забяспечым самых асноўных патрэб развіцця народнай гаспадаркі.

У нездавальняючай рабоце чыгуначнага транспарта сказваецца і яго адсталасць у тэхнічным узбраенні. Гэта адсталасць таксама павінна быць як мага хутчэй ліквідавана. У сувязі з задачай хуткага павялічэння грузазвароту, справа тэхнічнай рэканструкцыі транспарта, і перш за ўсё чыгуначнага транспарта, павінна стаць у цэнтры нашых гаспадарчых задач.

Якавы асноўныя шляхі рэканструкцыі чыгуначнага транспарта?

У другой пяцігодцы павінна быць ажыццёўлена электрыфікацыя 5 тысяч кілометраў чыгуначных ліній. Пачынае разгортвацца пераход на цеплавозы. На найбольш затрудн ёных магістралях, і перш за ўсё на дарогах Урала-Кузбаса, Данбаса, Забайкальскай і Усурыўскай, а ўсяго на працягу 9.500 кілометраў, укладваюцца другія шляхі. Аўтаблакіроўка павінна ахапіць 8.300 клм. замест меўшыхся на канец першай пяцігодкі 582 клм.

Вялікае значэнне маюць мерапрыемствы, намечаныя ў адносінах рухомага саставу. Аб гэтых мерапрыемствах можна судзіць па наступнай табліцы:

Павялічэнне магутнасці рухомага саставу чыгуначнага транспарта за другую пяцігодку

	1932 г.	1937 г.	1937 г. у процантах да 1932 года
1. Усяго лакаматываў, штук	19.475	24.600	126,5
а) таварныя лакаматывы, шт.	16.350	19.720	120,6
б) агульная цягавая сіла таварных лакаматываў, тыс. тон.	196,2	297	151,3
в) пасажырскія лакаматывы, штук	3.125	4.880	155,9
г) агульная цягавая сіла лакаматываў пасажырскіх, тыс. тон	26,4	46,5	176,1
2. Электравозы, штук	10	410	—
3. Цеплавозы, штук	6	276	—
4. Усяго вагонаў, тыс. штук	536,9	686	127,8
а) таварныя вагоны, тыс. штук	507,9	644	126,7
б) агульная грузапад'ёмнасць таварных вагонаў, у млн. тон	9,5	15,8	166,3
в) пасажырскія вагоны, тыс. штук	29	42	144,8

З гэтай табліцы відаць, што агульная цягавая сіла ўзрастае значна быстрэй, чым колькасць самых паравозаў. Гэта тлумачыцца тым, што чыгуначны транспарт у значнай меры пераходзіць на магутныя таварныя паравозы тыпу «ФД» і на магутныя пасажырскія паравозы тыпу «ІС». З гэтай табліцы відаць тое сама, што грузапад'ёмнасць таварных вагонаў расце значна быстрэй, чым сама колькасць таварных вагонаў. Гэта тлумачыцца тым, што ў другім пяцігоддзі будуць вырабляцца галоўным чынам вялікагрузныя вагоны. Асноўным тыпам вагонаў становіцца чатырохвосевы вялікагрузны вагон. Увесь вагонны парк абсталёўваецца аўтатармазамі і не менш палавы вагоннага парка аўтасчэпкай, што мае вялікае значэнне для павялічэння правозаздольнасці чыгунак.

З усіх новых чыгуначных будоўляў выдзяляецца грандыёзнасцю пабудовы Байкала-Амурская магістраль працягласцю ў 1400 клм. Яна злучыць Забайкалле з нізоўямі Амура і будзе спрыяць уцягненню ў гаспадарчае жыццё аграмаднай тэрыторыі, бывшай да гэтага часу ў значнай частцы недаступнай чалавеку.

Усе гэтыя мерапрыемствы маюць на ўвазе адну мэту: ліквідаваць адставанне чыгуначнага транспарта ад агульнага росту народнай гаспадаркі. Правядзенне ўказаных і раду другіх мерапрыемстваў па тэхнічнаму пераўзбраенню чыгуначнага транспарта, пры правільнай арганізацыі выкарыстання рухомага саставу і чыгуначнай сеткі і пры адпаведным развіцці рамонтнай базы, поўнасцю забяспечвае выкананне пастаўленых перад чыгуначным транспартам задач.

Значэнне воднага транспарта ў другой пяцігодцы вельмі ўзрастае. Узрастае і сетка водных шляхоў. У першым годзе другой пяцігодкі закончана будаўніцтва Беламорска-Балтыйскага канала імя Сталіна, даўжынёй у 227 кілометраў. Пачата ўжо і вядзецца аграмаднымі тэмпамі работа па будаўніцтву канала Волга-Масква, даўжынёю ў 127 кіламетраў, — канала, які ператварае сталіцу Совецкага Саюза ў партовы горад з заходам буйнейшых рачных суднаў. Нарэшце, у другой пяцігодцы будуецца Волга-Дон-канал, даўжынёю ў 100 кілометраў. У сувязі з пабудовай гэтых новых каналаў, злучаючых Белае з Балтыйскім морам, Балтыйскае з Чорным морам, Маскву з Волгай, і ў сувязі з з'яўленнем цяперашніх водных сістэм (Марыінскай і Масквасрэцкай) ствараецца адзіная магутная водная сістэма ў еўрапейскай частцы СССР.

Справа абнаўлення і рэканструкцыі рачнога, а таксама морскага транспарта павінны быць значна падняты ў другой пяцігодцы. Гэта ў немалой ступені аблегчыць чыгуначнаму транспарту выкананне яго задач.

Хутка расце народна-гаспадарчае значэнне аўтадарожнага транспарта і будаўніцтва новых шасейных да-

(ПРАЦЯГ НА 3 СТАР.).

Лінейная калібровачная машына LRT-BE4-V2

Працяг даклада тав. МОЛАТАВА

[illegible]

Праграма другой пяцігодкі дае ўстаноўку на пабудову бескласавага соцыялістычнага грамадства. Слоў[illegible]ма, праграма захапляючая, мабілізуючая мільёны на любую барацьбу.

Але такая ўжо сіла мінулага, сіла прывычак, сіла перажыткаў капіталізма ў свядомасці людзей, учора яшчэ прыдаўленых традыцыямі буржуазна-памешчыцкага рэжыму: такая жывучасць дробна-буржуазных настрояў нават у масах працоўных, нават у некаторых праслойках партыі, што і наш баявы лозунг аб поўнай ліквідацыі капіталістычных элементаў і класаў наогул успрымаецца некаторымі, як канец класавай барацьбы, як повад да самасупакаення і да адмаўлення ад зброі. Наяўнасць немалой колькасці ахвотнікаў плысці па цячэнню, прадастаўляць справу самацёку і папуршчыцца ў балоце абывацельшчыны нельга аспрэчыць.

Вось чаму партыя, і перш за ўсё т. Сталін, на кожным кроку знішчаюць «папулярнасць» гэтых настрояў і «славу» герояў самацёка. Партыя раскрывае свае задачы пабудовы бескласавага грамадства, як задачы ўпартай і сапраўды гераічнай барацьбы з астаткамі капіталізма, з унутранымі і знешнімі ворагамі перамогшага рабочага класа, з усімі і ўсякімі ворагамі працоўных. Вось чаму актуальнейшай задачай партыі з'яўляецца ўмацаванне рэвалюцыйнай пільнасці рабочага класа, яшчэ большая мабілізацыя мас для барацьбы з трудносцямі будаўніцтва соцыялізма, усямернае ўмацаванне пролетарскай дыктатуры супроць ворагаў, супроць астаткаў варожых класаў. Для гэтага нам патрэбна «моцная і магутная дыктатура пролетарыята» (Сталін).

Значэнне гэтай магутнасці і сілы мы павінны падкрэсліць тым больш, што перад намі з усёй вастрынёй стаяць і яшчэ доўга будуць стаяць задачы абароны Советскай рэспублікі ад знешніх нападаў.

Не толькі для гэтага нам патрэбна магутнасць пролетарскай дыктатуры. Гэта магутнасць, якая апіраецца на высока развітую індустрыю і на скарыстанне ўсёй сучаснай тэхнікі, нам патрэбна для перараблення і тэхнічнага пераўзбраення ўсёй народнай гаспадаркі, у тым ліку і самай адсталай яе галіны — сельскай гаспадаркі. Яна патрэбна таксама для таго, каб арганізаваць будаўніцтва новай культуры і гіганцкую работу па соцыялістычнаму перавыхаванню мас.

Наша дзяржава называецца рабоча-сялянскай, бо яна аснавана на саюзе рабочых і працоўных сялян. Наша дзяржава — пролетарская дзяржава, бо яе кіруючай сілай з'яўляецца рабочы клас. Кіраўніцтва рабочага класа ў адносінах сялянскіх мас выражаецца цяпер у велізарнай арганізацыйна-гаспадарчай і культурнай дапамозе і ў арганізацыі справы соцыялістычнага перавыхавання вёскі. Кіраўніцтва рабочага класа накіравана разам з тым на тое, каб забяспечыць інтарэсы дзяржавы, як галоўныя інтарэсы ўсіх працоўных нашай краіны.

Гэта асабліва неабходна цяпер, калі ў рады калгаснікаў уключаюцца і самыя адсталыя групы сялян, на якіх усё яшчэ асабліва сказваецца ўплыў кулацтва і іншых перажыткаў капіталізма. Толькі апіраючыся на ўвесь апарат пролетарскай дыктатуры і ўсё больш разгортваючы работу па соцыялістычнаму перавыхаванню мас, наша партыя з гонарам выканае задачу пераўтварэння ўсіх калгасаў у бальшэвіцкія калгасы, пераўтварэння ўсёй масы працоўных сялян, як і рабочых, у свядомых і актыўных будаўнікоў новага бескласавага грамадства.

У руках нашай партыі пролетарская дыктатура з'яўляецца, разам з тым, магутным апаратам арганізацыі і перавыхавання саміх рабочых. З тых пор, як рабочы клас узяў уладу ў свае рукі, ён атрымаў магчымасць да канца выканаць ролю не толькі магільшчыка капіталістычнага ладу, але і арганізатара соцыялістычнага грамадства. Перад ім, разам з тым, паўстала задача «ахоўваць інтарэсы рабочага класа ад тых элементаў, груп, слаёў рабочых, якія ўпарта трымаюцца традыцый (прывычак) капіталізма і працягваюць глядзець на советскую дзяржаву па-ранейшаму: даць «ёй» работы паменш і патоўш, садраць з «яе» грошай пабольш» (Ленін). У гэтым знаходзіць сваё выражэнне своеасаблівае праяўленне класавай барацьбы ў нашых умовах. Аб гэтым нельга забываць хоць-бы таму, што ў рабочы клас цяпер уліваюцца мільёны выхадцаў з непролетарскіх слаёў. Умоцненай работай па перавыхаванню адсталых груп і ўсёй масы рабочых у духу соцыялізма мы забяспечваем умацаванне пролетарскай дыктатуры, як рашаючай зброі стварэння новага грамадства. Наша сіла заключаецца ў тым, што аграмадная маса рабочых ужо ўвайшла ў рады свядомых і актыўных барацьбітоў з перажыткамі капіталізма не толькі ў эканоміцы, але і ў свядомасці працоўных. У гэтай барацьбе рабочы клас ва ўсёй яго масе праходзіць школу соцыялістычнага перавыхавання, без якой нават авангард працоўных не можа давесці справу пабудовы бескласавага соцыялістычнага грамадства да канца.

Кіраўніцтва ўсёй гэтай перабудовай і стварэннем новага грамадства знаходзіцца ў руках нашай партыі. Поспехамі і перамогамі нашага будаўніцтва партыя па праву можа ганарыцца. Яна іх арганізуе, яна стаіць на чале працоўных, будуючых соцыялізм. У партыі, разам з тым, моцна ўсведамленне адказнасці за недахопы і за адсталасць асобных галін гэтага будаўніцтва.

Вось чаму пасля перамог першай пяцігодкі партыя не толькі не згортвае справу пролетарскай самакрытыкі, але, наадварот, карыстаецца зброяй самакрытыкі для далейшай барацьбы за соцыялізм. XVII з'езд паказаў, што партыя высока трымае сцяг самакрытыкі ў барацьбе з усімі і ўсякімі недахопамі нашай работы. Слухаючы-ж прамовы ўчарашніх ухілістаў, мы павінны сказаць: справа цяпер не ў самабічаванні і не столькі ў прамовах аб ранейшых памылках, колькі ў жаданні ўключыцца ў барацьбу, знайсці сабе месца ў радах самаадданых будаўнікоў соцыялізма.

Прымаючы праграму другой пяцігодкі, мы адначасова ставім на XVII з'ездзе арганізацыйныя пытанні партыйнага і советскага будаўніцтва, ад вырашэння якіх на практыцы і будзе залежаць сапраўднае выкананне праграмы новай пяцігодкі. Цяпер, калі ўсведамленне правільнасці палітыкі партыі з'яўляецца здабыткам многіх мільёнаў рабочых і сялян, рашаючае значэнне маюць задачы паляпшэння апарата кіраўніцтва, арганізацыйныя пытанні нашага будаўніцтва, практычная барацьба з бюракратызмам ва ўсіх яго разнавіднасцях.

* *

І так у нашых руках аграмадныя прыродныя багацці, якія толькі цяпер па-сапраўднаму ставяцца на службу інтарэсам усёй краіны, інтарэсам усёй масы працоўных. Мы стварылі ўжо індустрыю, здольную ў кароткі тэрмін ажыццявіць тэхнічнае пераўзбраенне ўсіх галін народнай гаспадаркі, і ставім задачу тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі ва главу задач другой пяцігодкі. Мы закончылі ў рашаючай частцы рэарганізацыйны перыяд у сельскай гаспадарцы і цяпер маем магчымасць забяспечыць небывалыя тэмпы пад'ёму калгаснай вёскі. Мы няўхільна ідзем па шляху пад'ёму жыццёвага ўзроўню і культуры працоўных нашай краіны і маем цяпер магчымасць ісці ў гэтай справе наперад быстрэй, чым за ўсе мінулыя гады. Мільёны рабочых і сялян згуртаваліся цеснымі радамі будаўнікоў соцыялізма, непахісна верачы ў правільнасць шляху, па якому вядзе іх наша партыя. Расце актыўнасць і ініцыятыва ў масах працоўных у барацьбе за перамогу бескласавага соцыялістычнага грамадства. Вырас і расце з кожным днём вопыт кіраўнікоў усёй нашай будоўлі ў горадзе і вёсцы. Апіраючыся на заводы і калгасы, апіраючыся на ўвесь апарат пролетарскай дыктатуры, партыя арганізуе барацьбу за ліквідацыю класаў і вядзе працоўных нашай краіны да стварэння бескласавага соцыялістычнага грамадства.

Няма тых перашкод, якія маглі-б спыніць або затрымаць рух працоўных СССР да перамогі другой пяцігодкі — да перамогі, арганізацыя якой у руках нашай партыі. Ніякія ворагі, як-бы яны ні прабавалі сарваць перамогу другой пяцігодкі, нам не страшны. Партыя, праверыўшая многія бяі з апартунізмам усіх масцей, мабілізавана для таго, каб і надалей біць апартунізм у тэорыі і ў практыцы.

Мы ідзем да перамогі пад сцягам марксізма-ленінізма. Мы пераможам пад гэтым вялікім сцягам, які нясе наперад бальшэвіцкая партыя, які трымае ў жалезных руках правадыр і гордасць рабочага класа і ленінскай партыі — **тав. Сталін. (Бурныя апладысменты).**

Няхай жыве поўная перамога другой пяцігодкі! **(Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты. Усе ўстаюць).**

XVII З'ЕЗД ВКП(б)

На вячэрнім пасяджэнні 5 лютага

Заключнае слова прадастаўляецца тав. **МОЛАТАВУ.** Усе дэлегаты ўстаюць і сустракаюць тав. Молатава на трыбуне бурнай авацыяй, крыкамі «ўра».

З'езд па прапанове тав. **ЧУБАРА,** аднагалосна пастанаўляе: **«Тэзісы аб плане другой пяцігодкі развіцця народнай гаспадаркі СССР прыняць за аснову і перадаць у камісію для абмеркавання з улікам абмену думкамі на з'ездзе».** Камісія аднагалосна выбіраецца з'ездам у наступным складзе:

МОЛАТАЎ, СТАЛІН, КАГАНОВІЧ, КУЙБЫШЭЎ, ВАРАШЫЛАЎ, ОРДЖАНІКІДЗЕ, КАЛІНІН, КІРАЎ, КАСІОР, МІКАЯН, ЯКАЎЛЕЎ, ЛЮБІМАЎ, АНДРЭЕЎ, ПЯТАКОЎ, МЕЖЛАУК, ЧУБАР, ГАЛАДЗЕД, ІСАЕЎ, МУСАБЕКАЎ, КАБАКОЎ, ГРАДЗІНСКІ, СУЛІМАЎ, РАХІМБАЕЎ, РАБІНІН, ПАХОМАЎ, ГАЙСТЭР, РУДЗУТАК, ШВЕРНІК, ЮРКІН.

АБ РАБОЦЕ ДЭЛЕГАЦЫІ ВКП(б) У ВККІ

*Справаздачны даклад тав. **МАНУІЛЬСКАГА** на XVII з'ездзе ВКП(б)*)*

I. АБ НАРАСТАННІ РЭВОЛЮЦЫЙНАГА КРЫЗІСА

Таварышы, час, працёкшы пасля XVI з'езда, працёкшы пад знакам развіцця сусветнага эканамічнага крызіса, характарызуецца ростам фашызма, развязваннем імперыялістычных войн і ўзмацненнем рэвалюцыйнага руху мас, спрыяючага выспяванню рэвалюцыйных крызісаў у паасобных капіталістычных краінах.

Прагноз сусветнага развіцця, даны тав. **Сталіным** на XVI партыйным з'ездзе, пацверджан усім ходам сусветных падзей мінулых трох з паловай год.

На XVI партыйным з'ездзе ўлетку 1930 года тав. **Сталін** гаварыў, што стабілізацыі капіталізма прыходзіць канец. XII пленум ВККІ ў 1932 г. канстатаваў канец капіталістычнай стабілізацыі.

На XVI партз'ездзе тав. **Сталін** гаварыў, што ўздым рэвалюцыйнага руху мас будзе нарастаць з новай сілай. Зараз ва ўсім капіталістычным свеце нарастае рэвалюцыйны рух, які прымае ў некаторых краінах нават форму бражэння ў арміі.

На XVI партыйным з'ездзе тав. **Сталін** гаварыў, што крызіс эканамічны будзе перарастаць у крызіс палітычны, г. зн. рэвалюцыйны. Зараз, у 1934 г. у радзе капіталістычных краін ужо ў наяўнасці крызіс вярхоў, які перарастае ў некаторых краінах у агульнанацыянальны рэвалюцыйны крызіс.

Тады-ж тав. **Сталін** гаварыў, што буржуазія будзе шукаць выхаду ў галіне ўнутранай палітыкі ў далейшай фашызацыі, скарыстоўваючы для гэтага ўсе рэакцыйныя сілы, у тым ліку і соцыял-дэмакратыю. У студзені 1933 г. у цэнтры Еўропы, у Германіі, буржуазія ўстанавіла фашысцкую дыктатуру, даючы сігнал усёй сусветнай рэакцыі для наступлення на рабочы клас. II Інтэрнацыянал пасля ганебнай капітуляцыі германскай соцыял-дэмакратыі перад фашызмам ідзе на ўсіх парах па шляху далейшай фашызацыі.

Тав. **Сталін** гаварыў, што ў галіне знешняй палітыкі буржуазія будзе шукаць выхаду ў імперыялістычных войнах і асабліва ў контррэвалюцыйнай вайне супроць СССР. У 1931 г. японскі імперыялізм напаў на Кітай, вядзе гэту вайну па цяперашні час і сёння пагражае контррэвалюцыйнай вайной краіне Советаў.

Нарэшце, тав. Сталін гаварыў, што пролетарыят, змагаючыся з капіталістычнай эксплаатацыяй і ваеннай небяспекай, будзе шукаць выхаду ў рэвалюцыі.

За апошнія тры гады адбылося далейшае развіццё кітайскай рэвалюцыі, звязанае з агромнымі поспехамі кітайскіх Советаў. У Іспаніі — рэвалюцыя, якая перарастае з буржуазна-дэмакратычнай у пролетарскую.

Што гэта за паласа сусветнага развіцця, таварышы, якая характарызуецца сканчэннем капіталістычнай стабілізацыі і ўпаўзаннем капіталістычнага свету ў другі тур рэвалюцый і войн? Гэта паласа выспявання агульнанацыянальных крызісаў у паасобных капіталістычных краінах. Гэта паласа выспявання рэвалюцыйнага крызіса сусветнай сістэмы капіталізма.

Гэты рэвалюцыйны крызіс вырастае з абвастрэння агульнага крызіса капіталізма. Але ён прадпалагае большую расхістанасць капіталістычнай сістэмы, большы распад яе гаспадарчых і палітычных сувязяў, большы размах масавага рэвалюцыйнага руху, а галоўнае—большую арганізацыю сіл пролетарскай рэвалюцыі, большы ўплыў Комінтэрна і яго секцый, чым той, які мы маем у наяўнасці сёння. Рэвалюцыйны крызіс неўнікнёна выспее таму, што масавыя рэвалюцыйныя рухі, якія развіваюцца, будуць паскараць далейшае расхістванне капіталістычнай сістэмы, а гэта расхістванне ў сваю чаргу будзе спрыяць росту сіл пролетарскай рэвалюцыі і сіл Комінтэрна; ён неўнікнёна выспее таму, што па меры выканання другой пяцігодкі і далейшага ўмацавання пролетарскай дыктатуры ў СССР будуць у абстаноўцы паглыблення агульнага крызіса капіталізма мяняцца і суадносіны класавых сіл на карысць пролетарскай рэвалюцыі.

Капіталізм відавочна прайшоў самы ніжэйшы пункт эканамічнага крызіса і зараз з 1932 г. ён топчацца на месцы. Але калі-б нават яму ўдалося выкарабкацца часова на стадыю дэпрэсіі і нават чуць-чуць вышэй, то тым не менш ні «прасперыці», ні аднаўлення капіталістычнай стабілізацыі не будзе. І гэтым капіталізм паласы дэпрэсіі і нават кан'юнктуры чуць-чуць павышэй, адрозніваўся-б ад таго капіталізма, якім ён уступіў у сусветны эканамічны крызіс у 1929 годзе. Пяць год гэтага крызіса расхісталі яшчэ больш сусветную сістэму капіталізма і паглыбілі яе агульны крызіс, тым больш, што за гэтыя пяць год вырасла эканамічная, палітычная і ваенная магутнасць Советскага Саюза, што на берагах Ціхага акіяна ўтварыўся новы фарпост сусветнай пролетарскай рэвалюцыі ў асобе кітайскіх Советаў і выраслі другія палітычныя фактары, якія паскараюць нарастанне рэвалюцыйнага крызіса: вайна на Далёкім Усходзе і ўстанаўленне фашысцкай дыктатуры ў Германіі. І гэта трэба асабліва падкрэсліць, бо гэта мае вялікае значэнне ў азначэнні рэвалюцыйнай перспектывы сусветнага рабочага руху. Стадыя дэпрэсіі не дала-б, на прыклад, германскаму фашызму той перадышкі, якую атрымаў італьянскі фашызм у перыяд частковай капіталістычнай стабілізацыі.

За гэтыя пяць год сусветнага эканамічнага крызіса расхістанасць капіталістычнай сістэмы зайшла так далёка, што аб'ектыўныя прадпасылкі рэвалюцыйнага крызіса ўжо спелыя ў найбольш слабых звеннях капіталістычнай сістэмы, калоніях і залежных краінах, яны амаль спелыя ў Цэнтральнай Еўропе (Германіі, Аўстрыі, Чэха-Славакіі), на Балканах, Польшчы, Прыбалтыцы, яны выспяваюць у найбольш моцных звеннях капіталістычнай сістэмы, займаючых у ёй камандныя вышыні —ПАЗШ, Англія, Францыя.

Тав. Мануільскі спыняецца падрабязна на паглыбленні агульнага крызіса капіталізма, з прычыны разбуральнага дзеяння сусветнага эканамічнага крызіса: разрыве сусветнай капіталістычнай гаспадаркі на паасобныя кавалкі, узмоцненай канцэнтрацыі і цэнтралізацыі капітала, дэградацыі сельскай гаспадаркі, рэзкім зніжэнні жыццёвага ўзроўню мас, структурным беспрацоўі.

У галіне міжнародных адносін сусветны эканамічны крызіс таксама абвастрыў усе імперыялістычныя супярэчнасці.

Да крызіса імперыялістычныя супярэчнасці няўхільна раслі з года ў год. Ужо VI кангрэс Комінтэрна ўлетку 1928 г. сігналізаваў, што наступіўшы трэці перыяд пасляваеннага развіцця капіталізма прывядзе неўнікнёна дзяржавы і класы да сутычак агромнай сілы. Цяпер імперыялістычныя супярэчнасці наспелі настолькі, што пытанне аб перадзеле свету зноў устае з яшчэ большай вастратой, чым у 1914 г.

Свет з усіх бакоў мініраван зараз ўзрыўчатымі матэрыяламі, сярод якіх ачумелыя ўрады і іх агенты, накшталт Ван дэр-Люббе, носяцца па падземных ходах з запаленымі факеламі.

Аб набліжэнні вайны гаворыць зрыў тых дагавароў, якімі кіруючы клас рэгуляваў у перыяд першага тура рэвалюцый і войн узаемаадносіны паміж сабой на міжнароднай арэне. Зрываецца Версаль, Вашынгтонскі дагавор 9-ці дзяржаў аб Кітаі. Раздзел Кітая імперыялістамі пачаўся.

З барацьбы вакол Кітая, як аднаго з асноўных элементаў імперыялістычных супярэчнасцяй, вырастае вялікі ціхаакіянскі канфлікт, які разрывае ўжо рамкі другога Вашынгтонскага дагавора пяці дзяржаў аб суадносінах морскіх сіл.

Хто ўзначальваў сусветную рэакцыю да крызіса? Імперыялістычная Францыя.

Хто ўзначальвае зараз сусветную рэакцыю?—Англія.

Англія стаіць за спіной Японіі і Германіі, руку якіх яна накіроўвае цішком супроць СССР. Але падрыхтоўка вайны супроць СССР—гэта працяг на міжнароднай арэне той грамадзянскай вайны, якую буржуазія ўсіх капіталістычных краін вядзе супроць рабочых, хоць і з рознай ступенню лютасці ў розных краінах.

Да сусветнага эканамічнага крызіса ў радзе капіталістычных краін буржуазія ўжо змагалася з комуністычным рухам тэрарыстычнымі метадамі. Сёння і колькасць гэтых краін вырасла, і метады барацьбы сталі яшчэ больш варварскімі, і гэта адно ўжо сведчыць аб паглыбленні і абвастрэнні агульнага крызіса капіталізма, аб паспяванні тых умоў, з якіх вырастае рэвалюцыйны крызіс. Амаль ва ўсіх капіталістычных краінах у той ці іншай форме намеціўся свой нацыянальны крызіс «вярхоў», які не прывёў яшчэ, за выключэннем Кітая і Іспаніі, да рэвалюцыі, але пацягнуў за сабой фашызацыю ўсіх буржуазных палітычных партый, уключаючы соцыял-дэмакратыю; у некаторых краінах, як Германія, ён прывёў да ўстанаўлення фашысцкай дыктатуры.

Чаму гэта адбылося? Таму, што сілы пролетарскай рэвалюцыі яшчэ не выспелі, а сусветная буржуазія, улічыўшы ўрокі паражэння рускай буржуазіі ў кастрычніку 1917 г., ударае ўсёй сваёй сілай па пролетарыяту ў момант, калі ён яшчэ не можа прыняць рашаючага бою. Сіла пролетарскай рэвалюцыі аказалася часова ў паасобных капіталістычных краінах слабей сіл буржуазнай рэакцыі. Яны аказаліся слабей таму, што соцыял-дэмакратыя раскалола пролетарыят, таму што яна паставіла агромныя масавыя арганізацыі рабочага класа, выраслыя асабліва сільна пасля першага тура рэвалюцый і войн, на службу капіталу, таму што адну частку пролетарыята, ішоўшую за ёю, яна сістэматычна дэмаралізавала сваімі заклікамі абараняць буржуазную дэмакратыю, **г. зн. буржуазную дыктатуру,** таму што яна памагла буржуазіі абяззброіць рабочы клас, як гэта відаць на прыкладзе Германіі і Аўстрыі. А гэты расколаты рабочы клас процістаяў манапалістычнаму капіталу і буйнаму землеўладанню, якія часова пераадалелі свае ўнутраныя супярэчнасці ўстанаўленнем фашысцкай дыктатуры, згуртаваннем сіл буржуазнай рэакцыі ў адзін ударны кулак перад тварам пагражаючай ім пролетарскай рэвалюцыі. Раскол рабочага класа меў яшчэ і той згубны вынік, што ён аслабляў у агромнай ступені і сілу ўплыву пролетарыята на рэзервы пролетарскай рэвалюцыі—асноўныя масы сялянства, ніжэйшыя слаі служачых і дробную гарадскую буржуазію. У Германіі дзякуючы гэтаму значная частка сялянства, служачых, дробнай гарадской буржуазіі пахіснулася ў бок буржуазнай рэакцыі.

Унутраная бойка ў лагеры буржуазіі, якая суправаджаецца банкруцтвам буржуазнай дэмакратыі, ужо ў радзе капіталістычных краін перарастае ў агульнанацыянальны крызіс, г. зн. у такі крызіс, калі накапіўшаеся незадаволенне мас ідзе не па каналу фашызма, а накіроўваецца супроць самой сістэмы капіталізма.

Дакладчык ілюструе гэта палажэнне багатым фактычным матэрыялам, узятым па трох катэгорыях краін: а) найбольш сільных звеннях капіталістычнай сістэмы—ПАЗШ, Францыі і Англіі, дзе няма яшчэ крызіса вярхоў, але развіваюцца стачкі і дэманстрацыі. Ён напамінае аб хваляваннях у 1931 г. у англійскім флоце, якія паставілі Англію перад пагрозай агульнанацыянальнага рэвалюцыйнага крызіса; б) фашызуючыхся і фашысцкіх краінах, дзе «капіталісты ўжо не ў сілах утрымаць сваю дыктатуру старымі метадамі парламентарызма і наогул буржуазнай дэмакратыі» і вымушаны з прычыны гэтага «перайсці да адкрытай тэрарыстычнай дыктатуры». Але з пераходам да фашысцкай дыктатуры крызіс буржуазнай улады не знікае—ён паглыбляецца. Ад таго, што германскі фашызм ліквідаваў веймарскую канстытуцыю, ён не ўстараніў крызіса буржуазнай улады ў Германіі. Буржуазная дыктатура, даючы штуршок у спіну соцыял-дэмакратыі, падобна рускаму царызму, адкідваўшаму падтрыманне лібералаў і кадэтаў, яшчэ звужае сваю масавую базу і далей коціцца ў бяздонне.

У гэтых краінах фашызм тэрарыстычнай дыктатурай затрымлівае часовы выбух вялікіх масавых рухаў.

Але затрымаць надоўга ён не можа рэвалюцыйнага руху мас ні ў Польшчы, ні ў Румыніі, ні ў Італіі, ні нават у Германіі, дзе адбываюцца і стачкі і рассыпныя дэманстрацыі; в) найбольш слабых звеннях капіталістычнай сістэмы, калоніях, залежных і аграрных краінах.

Што мы бачым тут? Рэвалюцыя ў Кітаі і Іспаніі. Але рэвалюцыя ў Кітаі — гэта рэвалюцыя ў агромнай краіне, дзе скрыжаваліся ўсе супярэчнасці імперыялістычнай сістэмы. Прарыў ланцуга ў гэтым звяне хістае ўсю сусветную сістэму імперыялізма. А гэты прарыў пачаўся з утварэннем Советскага Кітая, сілы якога растуць і мацнеюць з кожным днём. Советскі Кітай — гэта заўтрашні дзень задаўленых імперыялізмам калоній і залежных краін.

Іспанія: 14 красавіка 1931 года яшчэ адна карона злятае з галавы манарха і падае ў сметнік. Штуршком пляча падняўшыхся рабочых і сялян апракідваецца ваенна-тэрарыстычная дыктатура, паказваючы германскаму і італьянскаму фашызму іх заўтрашні дзень.

Але, таварышы, ужо пачынае хістацца ў паасобных капіталістычных краінах і тая ўзброеная сіла, апіраючыся на якую кіруючыя класы прабуюць затармазіць рэвалюцыйны рух мас. Мінуўшыя з часу XVI з'езда 3 з паловай гады характарызаваліся бражэннямі ў арміі, прымаўшымі ў паасобных месцах формы адкрытага паўстання. Усё часцей становяцца выпадкі братання салдат з бастуючымі рабочымі. Так было ва Францыі, так было ў Бельгіі ў часе стачкі гарнякоў у Барынажы, так было і ў Швейцарыі, і ў Японіі, і ў іншых месцах.

Галандыя: 1933 год. На стыку імперыялізма з калоніямі, у Сурабайе, працяглыя хваляванні сярод экіпажаў галандскага флота, расположанага ў Інданезіі. 5 лютага 1933 года буйнейшы ваенны крэйсер «Сем правінцый» паўтарае эпапею «Пацёмкіна». Перад яўным спачуваннем да паўстаўшых маракоў каманды астатніх суднаў, галандскі ўрад робіць над уласным крэйсерам крывавую рэпетыцыю паветрана-морскай вайны.

Няхай гэтыя рухі не прывялі яшчэ да перамогі, але-ж без «Пацёмкіна» не было-б і «Аўроры». На такіх рухах растуць і ўмацоўваюцца компартыі, вучацца рэвалюцыйнай навуцы самыя шырокія масы, вучацца асабліва быстра, бо зараз у капіталістычных краінах шлях ад «Пацёмкіна» 1905 г. вядзе значна хутчэй да «Аўроры» Окцябра 1917 года; чым гэта было ў царскай Расіі.

Калі падвесці вынікі цяперашняму становішчу сусветнага рэвалюцыйнага руху, то прыдзецца зрабіць наступныя вывады:

У наяўнасці такая расхістанасць капіталістычнай сістэмы ў слабых яе звеннях, што ў адных з гэтых краін выспявае, а ў другіх ужо выспеў крызіс вярхоў і пачынае перарастаць у агульнанацыянальны рэвалюцыйны крызіс. Але няма яшчэ такой расхістанасці капіталістычнай сістэмы ў цэлым, якая-б стварала абстаноўку, спрыяючую непасрэднаму прарыву імперыялістычнага ланцуга ў яго слабых звеннях. Палітычнае панаванне буржуазіі падрываецца ўсюды, але нераўнамерна: менш за ўсё яно пакуль падарвана ў ПАЗШ, Францыі і часткова Англіі, больш усяго — у калоніях і фашысцкіх краінах. Устанаўленне фашысцкай дыктатуры з'яўляецца прамежнай станцыяй у далейшым выспяванні рэвалюцыйнага крызіса.

У наяўнасці такое глыбокае незадавальненне мас, такое абурэнне іх капіталістычным рабствам, якое ўжо сёння пагражае буржуазіі звяржэннем яе дыктатуры. Гэта незадавальненне праяўляецца нераўнамерна, рознaчасова, у самых разнастайных формах рэвалюцыйнага руху, ад невялікіх рассыпных дэманстрацый і эканамічных стачак у Германіі да партызанскай вайны ў калоніях, да хваляванняў у арміі і адкрытых узброеных паўстанняў. Аднак, у пераважнай большасці капіталістычных краін дзяржаўны апарат прымусу яшчэ не настолькі расхістан, масавы базіс буржуазнай дыктатуры яшчэ не настолькі разбуран, а масавы рэвалюцыйны рух не настолькі сільны, каб ён мог прарвацца явачным парадкам праз штыхі і скрозь штыхі пачынаючай хістацца ўзброенай сілы буржуазіі. У сілу гэтага буржуазія заганяе тэрарыстычнымі мерапрыемствамі незадавальненне мас углыб, але іменна гэтым яна стварае ўмовы для ўзрыву агромнай сілы, якія могуць паскорыць у кожны момант тэмпы нарастання рэвалюцыйнага крызіса капіталістычнай сістэмы.

Гэты момант «нечаканасці» і «раптоўнасці» рэвалюцыйных узрываў з'яўляецца асабліва характэрнай рысай усёй цяперашняй абстаноўкі.

У наяўнасці ўсюды актыўны ўдзел комуністаў у першых радах рэвалюцыйнага руху мас, у радзе выпадкаў у наяўнасці самастойнае кіраўніцтва компартый рэвалюцыйнымі рухамі — але яшчэ няма такога палітычнага і арганізацыйнага росту компартый, які-б забяспечваў ізаляцыю ў метраполіях соцыял-дэмакратыі, а ў калоніях нацыянал-рэфармізма, з'яўляючыхся галоўным тормазам рэвалюцыйнага руху мас. Комуністы ў пераважнай большасці капіталістычных краін не заваявалі яшчэ большасці рабочага класа. Комуністы ўжо ў радзе капіталістычных краін вядуць пад гегемоніяй пролетарыята значныя часткі сялянства, як напрыклад, у Балгарыі, Польшчы, не кажучы аб Кітаі, але яны не дабіліся яшчэ гэтай гегемоніі над значнай часткай працоўных горада і вёскі ва ўсіх капіталістычных краінах.

А гэта ўсё разам узятае сведчыць аб тым, што галоўнейшых умоў рэвалюцыйнага крызіса сусветнай капіталістычнай сістэмы яшчэ няма ў наяўнасці, што сілы пролетарскай рэвалюцыі яшчэ не паспелі для рашаючага бою ў паасобных капіталістычных краінах.

І іменна таму, што гэтых умоў рэвалюцыйнага крызіса няма ў наяўнасці, але яны спеюць з кожным месяцам і днём, буржуазія спяшаецца развязаць фурыі вайны і фашызма, каб знайсці выхад з душачых яе капіталістычных супярэчнасцяй.

II. ВАЙНА, ФАШЫЗМ І РЭВОЛЮЦЫЯ

Але імперыялістычная вайна і фашызм — не толькі прадукт абвастрэння імперыялістычных супярэчнасцяй і разлажэння капіталізма; яны, у сваю чаргу, як падкрэсліў у сваім дакладзе тав. **Сталін,** яшчэ далей паглыбляюць агульны крызіс капіталізма, яшчэ больш разлагаюць капіталістычную сістэму.

Два самыя рэакцыйныя капіталістычныя ўрады свету — Японія і Германія — выступаюць зараз у якасці аб'ектыўных фактараў разбурэння капіталістычнай сістэмы, паскараючых сваёй авантурысцкай контррэвалюцыйнай палітыкай выспяванне рэвалюцыйнага крызіса.

Увесь вопыт сусветнай гісторыі вучыць, што самыя рэакцыйныя ўрады падрыхтоўвалі часцей за ўсё самыя вялікія рэвалюцыі. Царызм таксама, падобна германскаму фашызму, граміў рабочы клас і бальшэвікоў, але не царызм разграміў рабочы клас і бальшэвікоў, а бальшэвікі, на чале рабочага класа, разгрямілі царызм. **(Апладысменты).**

Царызм таксама, як і імперыялістычная Японія, хацеў сарваць рэвалюцыю войнамі, але рэвалюцыі 1905 і 1917 г.г. сарвалі войны царызма. Царызм таксама, як Германія і Японія, хацеў быць жандарам капіталістычнага парадку, але пролетарская рэвалюцыя самую рэакцыйную і адсталую краіну ў свеце ператварыла ў вялікага вартавога соцыялістычнага парадку. **(Апладысменты).**

Ваенная кліка Японіі хоча вайны супроць СССР таму, што нарастае пагроза рэвалюцыі японскіх рабочых і сялян. Імперыялістычную Японію раздзіраюць яе ўнутраныя супярэчнасці.

Цвёрдая, няўхільная палітыка міру Советскага Саюза, падмацаваная цяпер радам пактаў аб ненападзе, прызнаннем СССР Паўночна-Амерыканскімі Злучанымі Штатамі, зрывала да гэтага часу правакацыйную палітыку японскай ваеннай клікі. Але контррэвалюцыйны авантурызм пазбаўлен палітычнага розуму. Напад імперыялістычнай Японіі на СССР не знят з парадку дня.

Але што азначала-б контррэвалюцыйная вайна японскага імперыялізма супроць СССР?

Ленін пісаў аб вайне 1914 года, што яна стварыла ў Еўропе рэвалюцыйную сітуацыю. Але ў 1914 г. капіталізм уступаў у вайну не пасля пяці год сусветнага эканамічнага крызіса, які ўжо абыйшоўся капіталістычнаму свету па матэрыяльных стратах больш чым сусветная імперыялістычная вайна 1914-18 г.г. Сёння капіталізм падыходзіць да новай імперыялістычнай вайны, ужо ахоплены агульным крызісам, чаго не было ў 1914 годзе. Сёння і ў паасобных капіталістычных краінах, і ва ўсім капіталістычным свеце ў цэлым наспяваюць ужо элементы рэвалюцыйнага крызіса, чаго свет не ведаў у 1914 годзе. Сёння буржуазія не зможа адкупіцца ад рэвалюцыі рэформамі так, як яна адкупілася ў 1918 годзе ў Аўстрыі і Германіі. Сёння рабочыя масы прарабілі ўжо ў радзе капіталістычных краін вопыт «дэмакратычнага соцыялізма» Гільфердынга і Отто Баўэра. Сёння масы абучаны разуменню значэння рэвалюцыйнага насілля крывавым вопытам фашысцкай дыктатуры. Сёння ёсць Ленінска-Сталінскі Комуністычны Інтэрнацыянал, якога не было ў 1914 г. **(Працяжныя апладысменты).**

Сёння на флангу Японіі вісіць трохсоттысячная армія Советскага Кітая, які ўзначаліць у выпадку вайны рух 400-мільённага народу супроць імперыялістычнага ярма. **(Апладысменты). Сёння ёсць СССР — узброеная частка сусветнага пролетарыята.**

У выпадку нападу імперыялістычнай Японіі на СССР сілы японскай рэвалюцыі — гэта не толькі японская компартыя і японскія рабочыя і сяляне, а плюс падтрыманне ўсяго міжнароднага пролетарыята і, перш за ўсё, яго ўзброенай часткі СССР. **(Апладысменты).**

Няхай паспрабуе буржуазія сёння ўзброіць масы ў капіталістычных краінах так, як яна ўзброіла іх к канцу сусветнай імперыялістычнай вайны, яна тады зразумее, што значыць для лёсу капіталізма ўзброеныя народы і як узброеныя народы паскараюць развіццё рэвалюцыйнага крызіса. **(Апладысменты).**

Няхай японская ваенная кліка раздувае сёння з некаторым поспехам расавы шавінізм, але калі з 1929 года ў Японіі арыштавана 30 тыс. чалавек за «небяспечныя мыслі», калі нелегальны «Секкі» — цэнтральны орган японскай компартыі — выдаецца не ў Жэневе, як «Пролетарий» і «Вперед», а ў Токіо кожныя пяць дзён з тыражом да 60 тыс. экземпляраў у месяц, калі комуністычныя ідэі пранікаюць у вышэйшую авіяцыйную школу, калі сялянскія рухі ахапляюць цэлыя правінцыі, як, напрыклад, Тіторы, то зусім ясна, што з такім тылам паспяховых войн не вядуць, з такім тылам можна ваяваць з Чан Кай-шы, а не з СССР — бацькаўшчынай працоўных усяго зямнога шара. **(Галасы: Правільна. Апладысменты).**

Але калі імперыялістычная кліка Японіі капае воўчыя ямы капіталізму ля Порт-Артура, то фашысцкая Германія падрывае яго ў цэнтры Еўропы, ля берагоў Рэйна.

Германская буржуазія, як праіграўшыйся ў Монака ігрок, кідае зараз на стол сваю апошнюю карту — фашызм. Але на гэту карту яна ставіць і лёс усёй капіталістычнай Еўропы. Зараз яна, з поўнай падставай, перафразіруючы словы Людовіка XV, можа сказаць: «пасля Гітлера — хоць патоп!».

Германскія фашысты крывапусканнем хацелі выгнаць у германскага пролетарыята ахвоту да рэвалюцыйнага насілля. Яны, падарваўшы ў соцыял-дэмакратычных рабочых дэмакратычныя ілюзіі, аўтарытэт буржуазнай законнасці, робяць германскі пролетарыят старонікам узброенага паўстання супроць буржуазнай дыктатуры.

Германскія фашысты хацелі знішчожыць марксізм, але яны дабіліся пачаўшагася рашучага павароту соцыял-дэмакратычных рабочых на бок комунізма. Германскія фашысты хацелі знішчожыць комунізм, але яны прыблізілі яго перамогу тым, што ў мільёнаў рабочых усяго свету яны падымаюць класавую нянавісць не толькі да германскай буржуазіі, але і да буржуазіі ўсіх іншых капіталістычных краін.

Але няўжо, таварышы, соцыял-дэмакратычныя масы павінны прайсці праз пекла фашызма, каб падыйсці бліжэй да пролетарскай рэвалюцыі? Няўжо шлях да германскай рэвалюцыі ляжаў толькі праз фашысцкую дыктатуру і яе нельга было ўнікнуць у Германіі? Зразумела, можна было.

Адзінай умовай для гэтага было, каб соцыял-дэмакратыя не перашкаджала аднаўленню адзінага фронту расколатага ёю рабочага класа і каб яна тую долю насілля, якую яна прымяняла ў адносінах рэвалюцыйных рабочых, прымяніла ў адносінах фашысцкіх арганізацый. Гэта яна магла зрабіць зусім бяскроўна пры ўрадзе Мюлера ў 1928 г. Ёй для гэтага не трэба было забіваць 20 тыс. фашыстаў, як

(ПРАЦЯГ НА 6 СТАР.).

*) Друкуецца па скарочанай стэнаграме.

Працяг даклада тав. МАНУІЛЬСКАГА

яна забіла рукамі Носке 20 тыс. рэволюцыйных матросаў і салдат, ёй не прышлося-б нават расстрэльваць 35 чалавек, як гэта зрабіў з берлінскімі рабочымі паліцэйпрэзідэнт Цэргібель 1 мая 1929 г. Ёй дастаткова было арыштаваць 35 фашысцкіх правадыроў плюс 2-3 буйных капіталістаў, снабжаўшых фашыстаў матэрыяльнымі сродкамі, распусціць фашысцкія арганізацыі і іх баявыя дружыны, канфіскаваць іх зброю, забраць іх фінансавыя сродкі, закрыць фашысцкі друк, стварыць для фашыстаў рэжым, які яны ўстанавілі зараз для соцыял-дэмакратычных рабочых, не кажучы ўжо аб комуністычных.

І гэтыя меры былі-б падтрыманы германскай компартыяй і мільёнамі ідучых за ёю рабочых. Германская компартыя пакінула-б за сабой толькі права крытыкі хістанняў і непаслядоўнасці соцыял-дэмакратыі, настойваючы таксама на роспуску рэйхсвера, узбраенні рабочых для абароны супроць фашысцкіх бандаў, і для расшырэння заваяванняў рабочага класа.

Соцыял-дэмакратыя магла загарадзіць дарогу фашызму і пры ўрадзе Брунінга ў 1930-1932 г., бо яна распалагала пяцімільённымі профсаюзамі, трымала ў руках дзяржаўны апарат Прусіі. На паліцэйскіх танках і браневіках сядзелі члены соцыял-дэмакратычнай партыі, берлінская паліцыя была ўкамплектавана з «дэмакратычных» элементаў Зеверынгам, Грежэзінскім. Калі-б комуністы распалагалі дзесятай і дваццатай часткай той зброі, якая была ў руках прускага соцыял-дэмакратычнага ўрада, сёння не было-б у Германіі фашызма.

Соцыял-дэмакратыя магла сарваць планы фашыстаў і пры ўрадзе Шлейхера-Папена з большым напружаннем сіл, чым пры ўрадзе Мюллера, пасля 20 ліпеня, аказаўшы супраціўленне разгону прускага соцыял-дэмакратычнага ўрада і рушыўшы ў бой мільённы рэйхсбанэр. Яна магла не дапусціць Гітлера да ўлады, прыняўшы прапанову КПГ аб адзіным фронце барацьбы ў студзені 1933 г.; яна магла звергнуць урад Гітлера пасля яго прыходу, пайшоўшы насустрач прапанове Комінтэрна ад 5 сакавіка 1933 г. аб агульнай барацьбе супроць фашызма. Заклік с.-д., АДГБ і компартыі да ўсеагульнай стачкі разграміў-бы фашызм, таксама як у 1920 г. усеагульная стачка германскіх рабочых ліквідавала капаўскі путч.

Але соцыял-дэмакратыя не стала і не магла стаць на гэты шлях таму, што з фашызмам у яе была агульная глеба — захаванне капіталізма, таму што яна ведала, што барацьба рабочага класа, пачатая супроць фашызма, перахлісне пераз яе галаву і вылъецца ў рэволюцыю, накіраваную супроць панавання капітала наогул.

Але што-ж было рабіць пры такіх умовах комуністычнаму авангарду? Ісці ў бой аднаму, без падтрымання с.-д. рабочых, без удзелу пяці мільёнаў рабочых, арганізаваных у рэфармісцкія профсаюзы, маючы супроць сябе адзіны фронт усёй буржуазнай фашысцкай рэакцыі, уключаючы ў яго і соцыял-дэмакратыю? Не, таварышы, гэтага германская компартыя не магла зрабіць, калі яна не хацела стаць ахвярай фашысцкай і соцыял-дэмакратычнай правакацыі, разлічанай, як гэта відаць з усяго лейпцыгскага працэса, на тое, каб выклікаць авангард пролетарыята на перадчаснае выступленне, і фізычна знішчыць яго.

За прыход фашызма да ўлады ў Германіі нясуць адказнасць не толькі Вельсы і Лейпарты ў Германіі, але і соцыялісты і рэфармісты ва Францыі, і генеральны совет, і лейбарысцкая партыя ў Англіі, і ўвесь II Інтэрнацыянал.

II Інтэрнацыянал — галоўная апора сусветнай рэакцыі. Ва ўмовах нарастаючага сусветнага рэволюцыйнага крызіса ён адыгрывае такую-ж ролю, якую адыгрывала царква на працягу стагоддзяў, як сродак абману мас.

Разбурэнне ўплыву соцыял-дэмакратыі ёсць адна з важнейшых умоў паскарэння нарастання рэволюцыйнага крызіса. І адным з буйнейшых паказальнікаў такога нарастання рэволюцыйнага крызіса з'яўляецца пачаўшыйся крызіс II Інтэрнацыянала. Паглыбляецца надлом капіталізма, расце надлом і соцыял-дэмакратыі. Перадвоеннае абвастрэнне імперыялістычных супярэчнасцяй разхвальвае II Інтэрнацыянал, як міжнародную арганізацыю; яшчэ да вайны ў адрозненне ад 1914 г., выдзяляюцца нэо-фашысцкія групы, у соцыял-фашысцкіх верхах ідзе грызня, адлюстроўваючая ўнутраную барацьбу ў лагеры буржуазіі.

Але яшчэ больш паказальны для цяперашняга становішча міжнароднай соцыял-дэмакратыі яе ідэйны разброд. Яе лозунгі сёнешняга дня — гэта істэрычныя скачкі з боку на бок, якія сведчаць аб велізарнейшым замяшанні ў яе радах.

III. СТАНОВІШЧА СЕКЦЫЙ КОМІНТЭРНА

Разброд і крызіс соцыял-дэмакратыі працякаюць не аўтаматычна, як дзеянне сляпых сіл загніваючагася капіталізма, а ў нястомнай штодзённай барацьбе комуністаў за заваяванне большасці рабочага класа. Крызіс соцыял-дэмакратыі ёсць, перш за ўсё, рэзультат пяцігадовай барацьбы Комінтэрна і яго секцый супроць II Інтэрнацыянала. І тым не менш, калі компартыі яшчэ не паклалі соцыял-дэмакратыі на абедзве лапаткі, то гэта паказвае слабую работу компартый, не скарыстаўшых як трэба сусветны эканамічны крызіс для падрыву ўплыву соцыял-дэмакратыі і ўмацавання сваіх пазіцый у сусветным рабочым руху. Калі-б компартыі не адставалі ў справе заваявання большасці рабочага класа, зараз тэмпы развіцця сусветнага рэволюцыйнага крызіса былі-б іншыя і іншым быў бы ўвесь ход падзей і ў Германіі і ва ўсім свеце.

Тав. Сталін вучыць большэвікоў безбаязна ўскрываць усе свае недахопы, каб тым самым узняць якасць нашай работы на большую вышыню. І на нашых пленумах ВККІ і ў нашай штодзённай рабоце Комінтэрн падвяргае слабасці, памылкі, недахопы, хібы сваіх секцый бязлітаснай крытыцы. Верна, што комуністы былі ва ўсіх рэволюцыйных рухах іх унутраным маторам, што яны былі адзінай партыяй, узначальваўшай рух беспрацоўных: яны прымалі на сябе і залпы ў Жэневе і ўвесь цяжар рэпрэсій, якія абрушваюцца пасля руху. Але верна таксама і тое, што комуністы часта не кіравалі гэтымі рухамі і не кіравалі таму, што раней не вялі штодзённай чорнай работы па збіранню і арганізацыі сіл рабочага класа для вялікіх масавых рухаў. Вялікія падзеі часта заставалі знянацку компартыі. Тое, што тав. Сталін гаварыў аб арыентацыі некаторых комуністаў на стыхійную перамогу рэволюцыі, б'е не ў брыво, а ў вока сяго-таго з брацкіх компартый. І ў секцыях Комінтэрна ёсць комуністы, якім не чужды такія парокі, як чэсная балбатня, якую бічаваў тут тав. Сталін. Асабліва часта праяўляецца гэты парок у раду комуністаў раманскіх краін, якія страдаюць вялікай арганізацыйнай блізарукасцю.

Многія комуністы гатовы ў любую мінуту памерці гераічна на барыкадзе, але гераізма будзённай, крапатлівай работы яны зразумець не могуць. Іх лягчэй рушыць на паўстанне, чым прымусіць працаваць з дня на дзень у рэфармісцкім ці фашысцкім профсаюзе, дзе прыходзіцца весці доўгую асаду, а не рабіць раптоўныя атакі.

Комінтэрн гадамі біўся з італьянскай компартыяй, каб зламаць супраціўленне італьянскіх таварышоў рабоце ў фашысцкіх профсаюзах, і поўнага пералому ён не дабіўся да гэтага часу. Толькі з вялікім націскам удалося дабіцца ў кітайскіх таварышоў работы ў жоўтых гамінданаўскіх профсаюзах. Маладыя кадры компартый лічаць за лепшае самае цяжкае падполле, чым быць у адной зале разам з фашысцкім камісарам, дыхаць з ім адным паветрам. У краінах, дзе комуністы маюць свае адкрытыя ці поўзакрытыя арганізацыі, яны лічаць за лепшае замыкацца толькі ў іх, а не ісці ў іншыя арганізацыі для расшырэння ўплыву партыі.

КІМ за рад год выхаваў пад кіраўніцтвам Комінтэрна найлепшае пакаленне маладых большэвікоў, даказаўшых не раз сваю беззаветную адданасць справе комунізма, але глыбока ў масы рабочай моладзі ён не пранік. Гэтай моладзі не мае таксама за сабой і соцыял-дэмакратыя. Моладзь ахоплена ў капіталістычных краінах многамільённымі спартыўнымі арганізацыямі, створанымі буржуазіяй, яе папамі, яе ваеннымі штабамі. У Германіі пэўная частка беспрацоўнай моладзі патрапіла ў фашысцкую казарму, але комсамольцы не зусім зразумелі гэты ўрок. Яны мужна біліся з фашыстамі ў Германіі, у радзе краін яны не дрэнна разгортваюць работу ў арміі, атрымліваючы за яе шматгадовыя катаржныя прыгаворы, але пайсці, напрыклад, у каталіцкую спартыўную арганізацыю, дзе ёсць дзесяткі тысяч рабочай моладзі, ім таксама трудна, як папе рымскаму прымкнуць для прапаганды каталіцызма да саюза бязбожнікаў. (Смех).

Гады крызіса былі самымі цяжкімі гадамі работы комуністаў на прадпрыемствах за ўсе 15 год існавання Комінтэрна. Прадпрыемцы выкарысталі крызіс для таго, каб ачысціць прадпрыемствы ад комуністаў. І, не гледзячы на гэта, за апошні год Комінтэрн дабіўся сур'ёзных поспехаў у рабоце на прадпрыемствах у Германіі і Японіі. Але гэтага-ж нельга сказаць аб другіх компартыях, якія не пераадалелі яшчэ сваіх слабасцяй у гэтай галіне.

Але і там, дзе комуністы вядуць барацьбу на прадпрыемствах за заваяванне гэтай большасці, яны вядуць яе не заўсёды здавальняюча. Комуністы перапоўнены самай шчырай арганічнай нянавісцю да соцыял-дэмакратыі, як агентуры капітала ўнутры рабочага руху. Але гэту здаровую рэволюцыйную нянавісць трэба ўмець перадаць рабочым. Трэба, каб здрадніцкая роля соцыял-дэмакратыі, ясная для комуністаў, была ясна і для соцыял-дэмакратычных рабочых. Для іх гэта яшчэ не аксіёма, а тэарэма, якая патрабуе доказаў. Чэснага комуністычнага рабочага з душы верне абвяргаць подлыя сафізмы соцыял-дэмакратыі, ён іх даўно адверг у сваім класавым сазнанні, але ён патрабуе такой-жа рашучай паслядоўнасці і ад соцыял-дэмакратычных рабочых, якія толькі пачынаюць хістацца. Ён ведае, што хістанні ў партыі недапушчальны, што яны ні што іншае, як праяўленне апартунізма, што хістаючыхся ў партыі, як адыходзячых ад комунізма, трэба выкрываць; яму трудна зразумець, што хістаючыхся за межамі партыі, якія толькі ідуць да комунізма, трэба ўмець заваяваць, зрабіўшы іх моцнымі, надзейнымі староннікамі пролетарскай дыктатуры і компартыі, староннікамі, якія не будуць ніколі хістацца.

Нашы комуністы не заўсёды спрактыкаваны ў тонкасцях лісіх манёўраў соцыял-дэмакратыі, асабліва так званай яе левай часткі, і часта падаюць пры правядзенні тактыкі адзінага фронту ў расстаўленую пастку. У такую пастку папалі французскія таварышы ў пачатку 1932 г., калі яны зацеялі перагаворы з Блюмамі аб дыскусіях на абстрактную тэму — аб «адзінстве». Французскія комуністы не заўважылі, што гэтымі перагаворамі яны аслабілі націск партыі на соцыял-дэмакратыю, і гэта ў той момант, калі германская соцыял-дэмакратыя раскрывала шырока дзверы фашызму і калі ўвесь II Інтэрнацыянал знаходзіўся ў велізарным замяшанні. Жэнеўская арганізацыя ў Швейцарыі таму і не здолела замацаваць свой вырасшы ў выніку жэнеўскіх расстрэлаў уплыў у рабочых масах, — што яна своечасова не дала адпору лініі правага апартунізма Эмбер-Дро, цягнуўшага арганізацыю да аслаблення барацьбы супроць «левага» соцыял-дэмакрата Ніколя. А гэты правы апартунізм з'яўляецца сёння тым больш галоўнай небяспекай, што «левыя» групкі, якія адпачкоўваюцца ад распаўзаючайся па кусках соцыял-дэмакратыі, прабуюць затрымаць рэволюцыянізаванне соцыял-дэмакратычных рабочых «лева» рэфармісцкімі прамежкавымі платформамі, накшталт платформы англійскага незалежніка Брокуэя.

Але гэтыя слабасці не могуць закрэсліць тыя дасягненні, якіх дабіўся Комінтэрн з часу апошняга XVI з'езда за 3 з паловай гады ў справе расшырэння масавага базіса сваіх секцый. І першае месца ў гэтых дасягненнях пасля ВКП(б) належыць, несумненна, кітайскай компартыі. Кітайская компартыя заваявала не толькі большасць пролетарыята, але і большасць усіх працоўных у совецкіх раёнах. Гэты рост комуністычнага ўплыву ў Кітаі знайшоў сваё выражэнне ў колькасным павялічэнні кітайскай компартыі, вырасшай за адзін год на 120 тыс. і налічваючай у цяперашні час 416 тыс. членаў. (Апладысменты). Гэта партыя ўжо кіруе совецкай дзяржавай, ахватваючай тэрыторыю ў 700 тыс. кв. клм., большую чым Францыя або Германія або якая-небудзь іншая імперыялістычная дзяржава, за выключэннем ПАЗШ. Яна распалагае ўзброенай сілай у асобе кітайскай Чырвонай арміі, якая налічвае 350 тыс. байцоў у сваіх рэгулярных часцях (апладысменты) і каля 600 тыс. ва ўзброеных партызанскіх атрадах (апладысменты). Гэта армія, якая з'яўляецца па прызнанню самых горшых ворагаў яе, лепшай арміяй у Кітаі, складаецца на 30 проц. з рабочых і мае ў сваіх узорных часцях каля 50 проц. комуністаў (апладысменты).

Маладая кітайская компартыя вырастае зараз у адну з лепшых секцый Комінтэрна яшчэ і таму, што яна і яе Чырвоная армія прайшлі шматгадовую школу грамадзянскай вайны, у часе якой яны выкавалі моцныя партыйныя кадры, і цэлую плеяду таленатлівых палкаводцаў і баявых камандзіраў. (Апладысменты). Загартаваўшаяся ў грамадзянскай вайне, Чырвоная армія Кітая ўжо адбіла 5 паходаў Чан Кай-шы, у часе апошняга, пятага паходу, дзе супроць яе дзейнічала 87 адборных дывізій Чан Кай-шы, налічваўшых разам з памешчыцкакарнымі атрадамі і кулацкімі бандамі каля 600 тыс. штыхоў, яна зусім разграміла 17 дывізій, адбіла напад 40 дывізій, узяла ў палон каля 80 тыс. чалавек і з студзеня па красавік 1933 г. захваціла ў праціўніка 140 тыс. вінтовак, 1390 станкавых і лёгкавых кулямётаў, 20 радыёўстановак, 6 аэрапланаў і заняла 79 новых паветаў. (Галасы: Брава! Апладысменты). Такая армія і такая партыя, таварышы, ужо буйны фактар у суадносінах сіл на Далёкім Усходзе.

Зараз гэта армія адбівае шосты паход Чан Кай-шы, дзе ёй прыходзіцца змагацца з пераўышаючымі сіламі праціўніка, ваюючымі па плану генерала Секта і аснашчонымі навейшай ваеннай тэхнікай, амерыканскімі аэрапланамі, англійскімі танкамі і браневікамі і французскай артылерыяй. Але і гэты паход пакуль прывёў да таго, што Чырвоная армія заняла новых 15 паветаў у Сычуане і кітайскія таварышы ўпэўнены, што гэты паход таксама скончыцца паражэннем Чан Кай-шы і тэхнічным пераўзбраеннем Чырвонай арміі за кошт праціўніка, таму што кітайская компартыя і Чырвоная армія аснашчоны тым, чаго няма ў праціўніка: усё перамагаючай сілай комунізма і самаадданым падтрыманнем працоўных мас Кітая. У раёнах, дзе адбываюцца самыя ўпорныя баі, Чырвоную армію падтрымлівае і абслугоўвае ўсё насельніцтва: рабочыя, кулі, сяляне, гандлёвыя служачыя, рыбакі, вулічныя жабракі, жанчыны, дзеці.

І Чан Кай-шы і надалей будзе цярпець паражэнні, таму што найшырэйшыя масы працоўных Кітая ўжо на канкрэтным вопыце совецкіх раёнаў бачаць перавагі совецкай сістэмы. Кітайская компартыя заваявала гэтыя масы тым, што яна правяла да канца аграрную рэволюцыю, канфіскаваўшы ў карысць народу зямлю і інвентар памешчыкаў, джэнтры і кулакоў, што яна ліквідавала язву кітайскай вёскі — ліхвярства, што яна, не агрмаджваючы гандлю і рамясла, строга рэгламентуе іх, што яна арганізуе дзяржаўную і грамадскую дапамогу сялянам, не маючым жывёлы і насення, што яна развівае прамысловую і крэдытную кааперацыю, што яна ўзняла справу народнай асветы і аховы здароўя на небывалую для Кітая вышыню. Гэта тая партыя і тая ўлада, якую чакаў тысячагоддзямі кітайскі кулі і селянін. Гэта яшчэ не пролетарская дыктатура, але гэта асобая форма рэволюцыйна-дэмакратычнай дыктатуры пролетарыята і сялянства паласы агульнага крызіса капіталізма. Гэта дыктатура, праводзімая пад гегемоніяй пролетарыята і пад манапольным палітычным кіраўніцтвам компартыі, даводзячая буржуазна-дэмакратычную рэволюцыю да канца і ў працэсе яе ажыццяўляючая рад мерапрыемстваў соцыялістычнага характару; а гэта ўсё разам узятае забяспечвае быстрае перарастанне гэтай рэволюцыі ў рэволюцыю соцыялістычную пры ўмове расшырэння ўлады Советаў на прамысловыя цэнтры.

Другой партыяй пасля кітайскай, зрабіўшай крок уперад у справе заваявання большасці рабочага класа, з'яўляецца КП Германіі. Ніколі яна яшчэ так блізка, так ушчыльную не падыходзіла да соцыял-дэмакратычных рабочых, як у цяперашні час; ніколі яшчэ за ўвесь пасляваенны перыяд развіцця соц.-дэмакратыі, рабочыя не лавілі так прагна кожную комуністычную лістоўку, як цяпер, ніколі ў Германіі не было такой глыбокай цягі да адзінага фронту барацьбы рабочага класа, як сёння. А гэта дало магчымасць КПГ сарваць планы фашыстаў аб аўладанні профсаюзамі. Вырасшы ўплыў КПГ дазволіў ёй пасля сакавіцкага ўдару ўжо ў маі месяцы перайсці да тыпу рассыпных дэманстрацый, на якія фашызм адказаў новай хваляй тэрора і публічнымі карамі смерцю. У жніўні-верасні рэволюцыйная профсаюзная апазіцыя разгортвае рад паспяховых стачак у ніжнім Рэйне, Гаагане, Дзюссельдорфе, Рэмшэйдзе Вупертале Золінгене і іншых мясцах.

У лістападзе яна ўзначальвае пяцімільённую — па даных фашызма — дэманстрацыю германскіх рабочых, або галасаваўшых супроць фашызма, або ўстрымаўшыхся, каб выразіць свой пратэст супроць фашысцкай дыктатуры.

Прасунулася ўперад у заваяванні большасці рабочага класа і компартыя Польшчы, што выразілася, па першае, у колькасным павялічэнні партыі і комсамола, налічваючых зараз да 30 тыс., г. зн. столькі-ж, колькі налічвае легальная партыя ППС, па другое, у самастойнай арганізацыі, самастойным кіраўніцтве раду буйнейшых стачак.

Ва Францыі пасля раду год застою і нават пэўнага руху назад у колькасным росце партыі і чырвонай канфедэрацыі працы, у апошні год намеціўся пэўны зрух у бок далейшага павялічэння як партыі, так і чырвоных профсаюзаў, налічваючых у цяперашні час каля 40 тысяч комуністаў і каля 275 тысяч членаў чырвонай канфедэрацыі працы.

У Чэха-Славакіі, не гледзячы на тое, што партыя загнана ў падполле, яна налічвае 55 тысяч членаў і 90 тыс. чырвоных профсаюзаў.

Заваявала большасць рабочага класа гераічная рабочая партыя Балгарыі, аўладаўшая ў 1932 г. софійскім муніцыпалітэтам, што пацягнула за сабой ануляванне выбараў і шалёную хвалю рэпрэсій супроць компартыі. Вялікія поспехі мае компартыя Іспаніі, якая з 800 членаў тры гады таму назад вырасла да 30 тыс., якая вядзе за сабой каля 300 тысяч арганізаваных у профсаюзах рабочых і сабрала на апошніх выбарах каля 40 тысяч галасоў. (Апладысменты).

Зараз няма амаль ні аднай секцыі Комінтэрна, якая-б не расшырыла за апошнія 3 з паловай гады сваёй масавай базы.

Комінтэрн зараз налічвае 860 тыс. комуністаў у капіталістычных краінах. Але справа не толькі ў колькасным росце компартый, але і ў росце іх уплыву. Якая-небудзь маленькая паўтаратысячная компартыя Аўстраліі праводзіць свайго другога сакратара генеральным сакратаром усеаўстралійскай федэрацыі гарнякоў.

А між тым, гэты рост уплыву компартыі адбываецца ў абстаноўцы, калі пераважная большасць секцый Комінтэрна ўжо знаходзіцца на нелегальным становішчы і толькі 15 секцый, уключаючы і Совецкі Кітай, маюць яшчэ большыя ці меншыя магчымасці для адкрытай работы.

У большасці капіталістычных краін комуністы працуюць ва ўмовах самых лютых праследванняў, пакідаючых ззаду рэпрэсіі царызма. Толькі за 8 месяцаў 1933 года было арыштавана 238 тыс., забіта 46 тыс. чалавек, паранена і пакалечана каля 160 тыс.

У капіталістычных турмах сядзяць сотні тысяч комуністаў, з якіх у кожнай паасобнай краіне можна скласці за 24 гадзіны дасканалую баявую партыю з самых адданых і правераных байцоў пролетарскай рэволюцыі. У адной Германіі кінута ў канцэнтрацыйныя лагеры каля 60 тысяч комуністычных рабочых. Польская нелегальная компартыя налічвае 15 тысяч членаў партыі на свабодзе, а колькасць яе актывістаў, кінутых у турмы, дасягае 10 тысяч. У самых так званых «перадавых» буржуазных дэмакратыях, як ПАЗШ, комуністаў расстрэльваюць з-за вугла наёмныя банды.

У Паўднёвых Штатах чорнага негрыцянскага пояса іх падвяргаюць суду лінча. У каланіяльных краінах комуністаў трымаюць у клетках, прыкаваных ланцугом да жалезнай жэрдкі, падобна таму, як рымскія патрыцыі прыкоўвалі беглых рабоў.

Падпал рэйхстага фашысцкімі правакатарамі паказвае, да якой нізасці і подласці скочваюцца здыхаючыя класы ў барацьбе супроць пролетарыята. Тое, што адбываецца зараз у фашысцкіх засценках Германіі, зацямніла існуючыя да гэтага часу прыёмы белага тэрора. Фашысцкія штурмавікі і іх прыёмы дакладна спісаны са звярынага вобліка п'янай белагвардзейшчыны, лютаваўшай у дзянікінскіх контрразведках.

І ў гэтых умовах германская компартыя захавала не толькі 100 тысяч сваіх членаў, але расце і далей. (Апладысменты). Бо кожны комуніст такога падполля — пролетарскае золата, па вагах гісторыі ён важыць больш, чым дзесяткі тысяч тых, хто галасаваў да апошняга часу за соцыял-дэмакратыю. І гонар і слава германскай компартыі, яе Цэнтральнаму Камітэту і яе правадыру Тэльману, выпеставаўшым такія кадры. (Апладысменты. Усе ўстаюць і доўга апладыруюць).

А такіх кадраў Комінтэрн мае ўжо многія дзесяткі тысяч у капіталістычным свеце. Свет захапляўся паводзінамі Георгія Дзімітрава (працяжныя апладысменты). Паводзіны Дзімітрава — гэта вартыя комуніста паводзіны, якія пры другіх, больш скромных акалічнасцях праяўлялі тысячы комуністычных кадравікоў ва ўсіх капіталістычных краінах, паводзіны, якім вучылі Ленін і Сталін большэвіцкую партыю і якім навучыліся ў яе другія секцыі Комуністычнага Інтэрнацыянала. (Апладысменты). Хіба гамбургскі рабочы Люттэнс, памёршы пад фашысцкай секерай з крыкам «Няхай жыве сусветная пролетарская рэволюцыя», не таго-ж большэвіцкага загартавання чалавек, што і Дзімітраў?

Значэнне шляху, пройдзенага Комінтэрнам, заключаецца ў тым, што голас Лібкнехта не голас адзіночкі, як у 1914 годзе, а тысячы лібкнехтаў у капіталістычных краінах высока трымаюць ужо сёння і будуць трымаць яшчэ мацней заўтра, у выпадку новай імперыялістычнай вайны, сцяг сусветнай пролетарскай рэволюцыі. (Апладысменты). І тут справа не ў праверцы паасобных людзей. Цэлыя партыі ўжо вытрымалі такую гістарычную праверку. Хіба паводзіны і работа КПГ ва ўмовах фашысцкага тэрора гэта не найбольш верная праверка большэвіцкага загартавання компартыі Германіі?

Партыя, тры члены ЦК якой забіты, кожны кіруючы работнік якой з'яўляецца фактычна «смяротнікам», звыш дзесятка тысяч членаў якой былі арыштаваны за адзін тыдзень у лістападзе мінулага года, ні на адзін дзень не спыняла сваёй работы. З часу устанаўлення фашысцкай дыктатуры яна распаўсюдзіла каля 2 млн. друкаваных выданняў. Яе нелегальны цэнтральны орган «Ротэ фанэ» пакуль выходзіць рэгулярна, чытаецца значна большым кругам людзей, чым калі «Ротэ фанэ» выходзіла легальна. (Апладысменты). За свабоднае комуністычнае слова людзі паміраюць з той-жа мужнасцю, з якой паміралі большэвікі на франтах грамадзянскай вайны. У Тюрынгіі непрыкметны партыец-рабочы, забарыкадаваўшыся ў кватэры, адчыняе акно і перадае прамову маскоўскага радыё перад сабраўшымся натоўпам, пакуль фашысцкае звяр'ё не забівае яго на месцы. Ва ўмовах найцяжэйшага падполля шырока развіваецца ініцыятыва нізавых партыйных арганізацый, быстра і самастойна рэагуючых на кожную падзею ў краіне; растуць новыя партыйныя кадры, што дазволіла партыі чатыры разы пасля буйных правалаў замяніць арыштаваных таварышоў новымі. Хіба не паказальны для большэвіцкага загартавання партыі той факт, што з 60 тыс. комуністаў арыштаваных і зняволеных у канцлагеры, фашысцкая паліцыя не магла знайсці ні аднаго «сведкі» на Лейпцыгскі працэс і вымушана была апяраваць з ілжэ-сведкамі, узятымі на пракат з крымінальнага свету. Такая партыя не можа не заваяваць давер'я рабочых, такая партыя абрастае мільёнамі.

Хіба такой большэвіцкай праверкі не вытрымала ўжо другая компартыя, адыгрываючая зараз важную ролю, компартыя Японіі? Толькі за дзевяць месяцаў, па надзвычай няпоўных даных, якія прасочваюцца ў буржуазную прэсу, у Японіі арыштавана каля васьмі тысяч комуністаў і комсамольцаў. І тым не менш на змену аднаму арыштаванаму ў Японіі падымаюцца дзесяткі новых комуністычных сіл. Японская компартыя вырошчвае сталёвае большэвіцкае пакаленне. Маладая комсамолка пад катаваннямі на працягу шасці тыдняў не толькі не дае паказанняў, але, на здзіўленне паліцэйскіх катаў, не стогне, не вымаўляе ні аднаго слова. Але справа не толькі ў гераізме японскай компартыі. Толькі компартыя Японіі вядзе мужную барацьбу ў краіне супроць вайны ў Кітаі. Яна дае ўсім секцыям Комінтэрна ўзор масавай большэвіцкай работы, аднаўляючай да найдрабнейшых дэталяй прыёмы работы нашай партыі, калі яна была нелегальнай. У апошні час надзвычай узмацнілася актыўнасць комуністаў на ваенных прадпрыемствах. На працягу некалькіх год, не гледзячы на агромныя правалы, цэнтральны орган партыі «Секкі» не пераставаў выходзіць. Партыя выдае газету для салдат «Друг салдата», газету для маракоў у Кобе, сялянскую газету — насычаныя карэспандэнцыямі з заводаў, казарм і японскай вёскі. Цэлая сетка вельмі добра пастаўленых фабрычна-заводскіх газет дапаўняе гэту карціну работы японскай компартыі. Трудна чытаць без глыбокага хвалявання гэтыя газеты, у якіх кожнае слова дыша пролетарскім абурэннем супроць эксплаатацыі і ленінска-сталінскай барацьбой супроць імперыялізма і вайны.

«Тыя, — піша адна з гэтых фабрычна-заводскіх газет, выходзячых на заводзе Міцубісі, — каго называюць манчжурскімі бандытамі, гэта нашы браты — кітайскія рабочыя і сяляне, якія змагаюцца супроць інтэрвенцыі японскага імперыялізма. Японскі імперыялізм накіроўваецца на ўжо створаныя ў Кітаі советы і замышляе напад на Совецкі Саюз, — нашу пролетарскую бацькаўшчыну. А напасці на краіну совецкіх рабочых і сялян, г. зн. напасці на нас саміх, японскіх рабочых і сялян». (Бурныя апладысменты).

А такіх карэспандэнцый і артыкулаў дзесяткі і сотні. І гэта ёсць сапраўдны голас рабоча-сялянскай Японіі, якой працоўныя нашай совецкай краіны працягваюць руку брацтва, пролетарскай салідарнасці. (Апладысменты).

Хіба такой-жа праверкай большэвіцкага загартавання секцый Комінтэрна не былі іх добра арганізаваны і праведзены пераход на нелегальнае становішча за апошнія гады? Але калі секцыі Комінтэрна вытрымалі гэтую гістарычную пробу, то іменна таму, што ў сваіх настаўнікаў Леніна і Сталіна, ва ўзорнай партыі ВКП(б) яны навучыліся большэвіцкай непрымірымасці да ўсякага роду апартуністычных хістанняў і ўхілаў. Калі ў Германіі нізавая група таварышоў збіраецца ў лесе каля дзесятка раз, каб у выпускаемым імі нумары газеты не праслізнула ніякіх палітычных памылак і ўхілаў, то гэта аб чым-небудзь ды гаворыць. Людзі больш баяцца ўхілу, чым смерці. На барацьбе з правым ухілам, як галоўнай небяспекай, і левым ухілам рос, умацоўваўся і большэвізаваўся Комінтэрн на працягу 15 год свайго існавання і 10 год без Леніна. Ні адна секцыя Комінтэрна не дрогнула пасля прыходу фашыстаў да ўлады ў Германіі. Рэмеле і Нейман у Германіі не змаглі скалаціць паражэнцкай групы ў радах КПГ. Гутман у Чэха-Славакіі быў палітычна ліквідован у дваццаць чатыры гадзіны, не ўвёўшы за сабой ніводнага чалавека пасля выключэння яго з партыі. І гэта жалезнае адзінства складае вялікую сілу Комінтэрна, перад тварам II Інтэрнацыянала, які распаўзаецца яшчэ да пачатку вайны.

Лева-рэфармісцкі лідэр англійскай незалежнай рабочай партыі, Брокуэй, у сваёй перапісцы з Комінтэрнам прапануе нам скласці новы інтэрнацыянал з уключэннем у яго адшчапенцкіх групачак, пры дапамозе якіх буржуазія прабуе расшчапіць сілы рабочага класа. Дарога гэтых групачак вядзе ў лагер буржуазіі, а новага інтэрнацыянала нам не патрэбна, бо ленінізм на брокуэізм не мяняюць.

Шлях да адзінства рабочага класа ляжыць не праз стварэнне новых прамежкавых інтэрнацыяналаў, а праз палітычную ліквідацыю соцыял-дэмакратыі, як партыі здрады рабочаму класу, і ўзмацненне і ўмацаванне Комуністычнага Інтэрнацыянала.

Мільёны с.-д. рабочых, якія з горыччу і болем стаяць перад банкруцтвам іх вялікіх масавых арганізацый, усё яшчэ задаюць сабе балючае пытанне: дзе выхад?

І XVII партз'езд, з'езд кіруючай секцыі Комінтэрна, к голасу якога прыслухоўваецца ўвесь свет, адказвае на гэта пытанне. Мы ведаем гэты выхад, выхад з паражаючай катастрофы, гэты выхад указаў 17 год таму назад велізарнейшы побач з Марксам і Энгельсам геній чалавечай гісторыі Ленін працоўным нашай краіны. Гэта Октябр, гэта перамога рабочых і сялян над сіламі старога свету. Мы ведаем ужо правераны на вопыце вялікага народу сродак, каб пакласці канец фашызму і войнам і параджаючаму іх капіталізму. Гэта совецкая ўлада, лозунг якой — згодна тэзісам XIII пленума ВККІ — становіцца зараз цэнтральным лозунгам усёй масавай работы компартый. Мы ведаем шлях, які вядзе да перамогі. Гэта адзіны фронт пролетарыята пад кіраўніцтвам компартый у паасобных капіталістычных краінах — гэта адзіны фронт сусветнага рабочага класа пад кіраўніцтвам Комінтэрна, фронт, які ў злучэнні з СССР і Совецкім Кітаем, прадстаўляе сабой непераможную сілу.

Ідучы па гэтаму шляху, мы перамаглі ў кастрычніку таму, што Ленін выкаваў большэвіцкую партыю, па якой раўняецца зараз сусветная партыя ленінізма, створаны ім Комуністычны Інтэрнацыянал. Ён не толькі ўзброіў гэту партыю тэорыяй рэволюцыйнага марксізма, але і ўзбагаціў і расшырыў гэту тэорыю для новай эпохі пролетарскіх рэволюцый і войн. Мы перамаглі таму, што ён выпеставаў такія большэвіцкія кадры, канцэнтраванае ўвасабленне лепшых якасцяў якіх можа быць выражана ў адным слове: Сталін. (Апладысменты. Усе ўстаюць. Бурная авацыя). Мы не толькі перамаглі, але і ўтрымалі і замацавалі гэту перамогу таму, што геній Леніна правёў працоўных нашай краіны праз самыя небяспечныя моманты нашай рэволюцыі, праз войны здыхаючых і тым шалёней супраціўляючыхся класаў, праз войны міжнароднай інтэрвенцыі. Але мы не толькі нашу перамогу ўтрымалі і замацавалі, мы расшырылі яе, узмацніўшы ўсямерна пролетарскую дыктатуру і перамогу на будуючы соцыялістычнае грамадства пад геніяльным вадзіцельствам пераемніка Леніна—тав. Сталіна.

Пад ленінскім кіраўніцтвам Сталіна за дзесяць год без Леніна СССР — сёння не толькі ўзброеная частка сусветнага пролетарыята, але і ўзброеная навейшай тэхнікай. Пад кіраўніцтвам Сталіна СССР сёння не толькі дзяржаўная арганізацыя часткі сусветнага пролетарыята, але і дзяржаўная арганізацыя, сваёй магутнасцю перасоўваючая вагары гісторыі і паскараючая пагібель капіталізма. Пад кіраўніцтвам тав. Сталіна ў СССР пабудавана соцыялістычная гаспадарка перадавога атрада сусветнага пролетарыята. Цяпер, калі буржуазія гоніць свет да імперыялістычных войн, калі яна граміць абяззброены рабочы клас у капіталістычных краінах, цяпер відаць асабліва ясна, чым з'яўляецца для сусветнага рэволюцыйнага руху тэорыя будаўніцтва соцыялізма ў асобнай краіне. Гэта была і ёсць тэорыя найглыбейшай пролетарскай салідарнасці, велізарнейшага інтэрнацыяналізма ВКП(б). Узброены гэтай тэорыяй пролетарыят рыхтуе нястомна перамогу пролетарскай рэволюцыі ва ўсім свеце. Ленін прывёў працоўных к Октябру ў Расіі, Сталін шляхамі Леніна вядзе іх да перамогі ва ўсім свеце. (Апладысменты). Яго ацэнкі і перспектывы вызначалі той шлях, які праходзіў Комінтэрн у апошнія дзесяць год без Леніна. Гэты шлях ён асвятляў непераўзыйдзенай дыялектыкай марксісцка-ленінскай тэорыі; па яго цвёрдай, як граніт большэвіцкай прынцыповасці, і гібкай, як высокаякасная сталь, рэволюцыйнай тактыцы комуністы ўсіх краін вучацца змагацца і перамагаць. Ён вучыў іх у класавых баях пільна глядзець уперад, задоўга намячаць кірунак атакі, цярпліва накапляць сілы і ў рашаючы момант наносіць класаваму ворагу сакрушальны, маланкавы ўдар. Вось чаму працоўныя ўсіх краін акружылі нашага Сталіна такой любоўю, вось чаму комуністы ў капіталістычных краінах смела глядзяць у вочы смерці, ведаючы, што справа Леніна ў верных руках, вось чаму Дзімітраў так высока трымаў сцяг Комінтэрна на Лейпцыгскім працэсе. Гэта ленінска-сталінскае племя падымалося за 15 год Комінтэрна. Гэта яно ўзначаліць рух сусветнага пролетарыята і пад сцягам Маркса-Энгельса-Леніна-Сталіна павядзе яго да перамогі. (Бурныя апладысменты, пераходзячыя ў авацыю. Усе ўстаюць. Крыкі — «Ура»).

Аб ільготах для насельніцтва Усходне-Сібірскага края

Пастанова Совета Народных Камісараў Саюза ССР і Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)

З прычыны значнага прытоку перасяленцаў у Бурата-Мангольскую АССР і Забайкалле, Усходне-Сібірскага края, неабходнасці ўсямернага аблягчэння іх гаспадарчага ўстройства ў цяжкіх умовах неабжытасці раёнаў Забайкалля, а таксама для аблягчэння ўмоў працы рабочых і служачых, працуючых далёка ад культурных цэнтраў СССР, Совет Народных Камісараў Саюза ССР і Цэнтральны Камітэт ВКП(б) пастанаўляюць:

I.

Вызваліць з 15 лютага 1934 года ад абавязковай пастаўкі зерновых культур дзяржаве калгасы і калгаснікаў тэрмінам на 6 год і аднаасобныя сялянскія гаспадаркі на 3 гады па 23 раёнах забайкальскай часткі Усходне-Сібірскага края: Усць-Карыйскаму, Нерчынска-Заводскаму, Александра-Заводскаму, Газімур-Заводскаму, Быркінскаму, Борзінскаму, Олавененскаму, Курынскаму, Красначыкойскаму, Срэценскаму, Малецінскаму, Улетаўскаму, Карымскаму, Чыцінскаму, Нерчынскаму, Шылкінскаму, Жыткінскаму, Хілка-Іхаоцайскаму, Чнышэўскаму, Пятрова-Забайкальскаму, Слюдзянскаму, Олінскаму, Акшынскаму і па 12 аймаках Бурата-Мангольскай АССР — Кяхцінскаму, Селенгінскаму, Закаменскаму, Кабанскаму, Агінскаму, Верхне-Удзінскаму, Мухор-Шыбірскаму, Хорынскаму, Еравнінскаму, Бургузінскаму, Тункінскаму і Тарбагатайскаму.

II.

Вызваліць з 15 лютага 1934 г. па Нерчынска-Заводскаму, Газімур-Заводскаму, Усць-Карыйскаму, Александра-Заводскаму, Быркінскаму, Борзінскаму, Олавененскаму, Курунскаму, Акшынскаму, Красначыкойскаму раёнах і па Кяхцінскаму, Агінскаму, Закаменскаму, Тункінскаму, Селенгінскаму аймаках ад абавязковай пастаўкі дзяржаве мяса, бульбы, малака і масла калгасы і калгаснікаў — тэрмінам на 6 год і аднаасобныя сялянскія гаспадаркі — тэрмінам на 3 гады.

III.

Зменшыць з 15 лютага 1934 года тэрмінам на 6 год для калгасаў і калгаснікаў па астатніх раёнах Забайкалля і забайкальскіх аймаках Бурата-Мангольскай аўтаномнай соцыялістычнай совецкай рэспублікі нормы абавязковай пастаўкі дзяржаве мяса, бульбы, малака і масла на 50 проц. супроць норм, устаноўленых у 1933 годзе.

IV.

Вызваліць з 15 лютага 1934 года па Агінскаму аймаку і вандроўных сельсоветах — Селенгінскага і Закаменскага аймакоў Бурата-Мангольскай аўтаномнай Соцыялістычнай Совецкай Рэспублікі ад абавязковых паставак дзяржаве шэрсці калгасы і калгаснікаў — тэрмінам на 6 год і аднаасобнікаў — на 3 гады.

V.

Знізіць сярэднія нормы абавязковых паставак дзяржаве зерновых культур і бульбы па астатніх раёнах Усходне-Сібірскага края, не пералічаных у першым пункце данай пастановы, на адну трэць.

VI.

Павысіць з 15 лютага 1934 г. па раёнах Усходне-Сібірскага края і аймаках Бурата-Мангольскай АССР, пералічаных у п. I данай пастановы, заработную плату ў наступных размерах:

а) рабочым і інжынерна-тэхнічнаму персаналу прадпрыемстваў вугальнай прамысловасці — на 30 проц.;

б) рабочым і інжынерна-тэхнічнаму персаналу заводаў, фабрык, транспарта і сувязі, промыслаў, соўгасаў і машынатрактарных станцый, а таксама настаўнікам, палітасветработнікам, медыцынскаму персаналу, аграномам, ветэрынарам, агратэхнікам і землямерам — на 20 проц.;

в) служачым устаноў і ўсіх прадпрыемстваў — на 10 проц.

VII.

Павысіць з 1 студзеня 1934 года аклад утрымання асабоваму складу войск, размешчаных у забайкальскай частцы Усходне-Сібірскага края, у наступных размерах:

а) чырвонаармейцам і малодшаму начальніцкаму складу на 50 проц.;

б) сярэдняму, старшаму і вышэйшаму начальніцкаму складу — на 20 проц.

Старшыня Совета Народных Камісараў Саюза ССР
В. МОЛАТАЎ (СКРАБІН)

Сакратар Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)
І. СТАЛІН

5 лютага 1934 г.

Адказны рэдактар Г. Н. БРАГІНСКІ.

Упаўн. Галоўлітбел № К—2399.

Менск, друкарня «Звязды».

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2